

FEDERAAL PLAN ARMOEDEBESTRIJDING

DE STAATSSECRETARIS
VOOR ARMOEDEBESTRIJDING

.be

SYNTHESE VAN DE VOORSTELLEN

BELANGRIJKE ELEMENTEN OM TE SLAGEN

- 1 Een Permanente Armoedebarmeter ontwikkelen.
- 2 De nodige middelen vrijmaken voor het lopende onderzoek over de verbetering van de Europese armoede-enquête (EU-SILC) om beter rekening te houden met de mensen die in de grootste bestaansonzekerheid leven.
- 3 Meer visibiliteit geven aan het aspect armoede voor elke regeringsmaatregel die aan duurzame ontwikkelingstest (DOEB-test) wordt onderworpen.
- 4 Het Belgisch netwerk ter bestrijding van de armoede financieel steunen in het kader van zijn opdracht voor het Europees Jaar van de Strijd tegen Armoede.
- 5 De projecten van ervaringsdeskundigen binnen de administraties voortzetten.
- 6 Een Jaarlijkse Prijs voor Armoedebestrijding ontwikkelen.
- 7 De taken van het Steunpunt tot bestrijding van armoede evalueren en indien nodig versterken.
- 8 De Interministeriële Conferentie Maatschappelijke Integratie aanwenden om het uitwisselen van "goede praktijken" te optimaliseren.
- 9 De deelname van de verenigingen waar armen het woord nemen stimuleren in het kader van het Belgisch Voorzitterschap van de Europese Unie in 2010 en het Europese Jaar van de Strijd tegen Armoede.
- 10 Een studie uitvoeren om het armoedefenomeen bij kinderen beter te begrijpen.
- 11 Rekening houden met de ervaring van mensen die in armoede leven in het beslissingproces met betrekking tot de diensten van algemeen belang.

DOELSTELLING 1: EEN INKOMEN DAT HET MOGELIJK MAAKT PROJECTEN TE VERWEZENLIJKEN

Prioriteit: de ondersteuning van de koopkracht voor personen die in armoede leven

In het kader van de armoedebestrijding past de doelstelling van **ondersteuning van de koopkracht van de personen die in een armoedesituatie leven**, volgens de regering in de socio-economische prioriteiten die ze uitwerkt, die het voorwerp uitmaken van besprekingen ter voorbereiding van de verklaring van 15 juli 2008 en die deel zullen uitmaken van beslissingen voor het geheel van de legislatuur.

Deze socio-economische beslissingen, die hun grondslag in het Regeerakkoord vinden, moeten onvermijdelijk passen binnen de beschikbare budgettaire marges of binnen de budgetten die jaar na jaar door de Regering worden vrijgemaakt.

In dit kader, tonen de beslissingen die al werden voorgesteld door de Regering op 23 mei 2008 over de socio-economische prioriteiten de engagementen terzake ter ondersteuning van de koopkracht van de burgers en van de zwaksten en de lage en middeninkomens.

Daarom werkt de regering in dit kader momenteel aan volgende maatregelen:

- 1) de koopkracht te verhogen via een **verhoging van de laagste sociale uitkeringen**.
- 2) **de minimumpensioenen te verhogen**, zowel voor de werknemers als voor de zelfstandigen, **en de IGO te verhogen**, en het zelfstandigenstelsel meer op het stelsel van bezoldigde werknemers af te stemmen
- 3) **de koopkracht van de gezinnen ondersteunen** via de **kinderbijslag** en meer bepaald de invoering van een **dertiende maand kinderbijslag** in het kader van de omzetting van de leeftijdstoelage, een bijzondere inspanning inzake **kinderbijslag voor de risicogroepen binnen de gezinnen met een kind met een handicap**.
- 4) maatregelen te nemen om **de minimumlonen te verhogen**, op basis van de voorstellen van de sociale partners in het kader van het IPA, en om een betere toegang tot de werkgelegenheid mogelijk te maken voor de personen met een handicap en voor de personen van vreemde afkomst.
- 5) **de koopkracht te versterken dankzij de fiscaliteit** en in het bijzonder voor de lage en gemiddelde inkomens door **de verhoging van het belastingvrije minimum**.
- 6) het verder uitbouwen van een sterk werkgelegenheidsbeleid zeker voor de zwakste groepen vermits arbeid nog altijd de beste bescherming is tegen armoede

In verband met de **strijd tegen overmatige schuldenlast**, werkt de regering in dit kader momenteel aan volgende maatregelen

- het onderzoek van de wet van 1991 op het consumentenkrediet, meer bepaald met betrekking tot de reclame en de kredietopeningen
- het onderzoek van de wet op de collectieve schuldenregeling, in de zin van een betere communicatie van de schuldbemiddelaar naar de schuldenaar die in schuldbemiddeling zit toe
- het onderzoek van de inningspraktijken van sommige gerechtsdeurwaarders

Bovendien worden bijkomende specifieke maatregelen in verband met koopkracht voorgesteld:

- 12 De toekenning van het onderhoudsgeld optimaliseren door het opzetten van een extra informatiecampagne, een administratieve vereenvoudiging, het verhogen van de bedragen en de toekenningvoorwaarden versoepelen.
- 13 Een objectieve berekening van het onderhoudsgeld waarborgen.
- 14 Belastingkredieten ontwikkelen voor de energiebesparende maatregelen, de opvang van naaste familieleden ouder dan 65 jaar en de kosten voor kinderopvang.
- 15 De ouders van geplaatste kinderen beter informeren over de bestaande belastingsfatrekken.
- 16 Een betere informatie over de maandelijkse vergoeding die bij faillissement wordt toegekend aan zelfstandigen.
- 17 Een preventiecampagne uitwerken tegen verslaving aan kansspelen, in samenwerking met de Kansspelcommissie.

DOELSTELLING 2: HET RECHT OP GEZONDHEID WAARBORGEN

- 18 Strijden tegen de weigering van ziekenhuisopname van patiënten die geen voorschot kunnen betalen.
- 19 Het gebruik van het derdebetalersysteem door de zorgverleners verhogen door de administratieve stappen te vereenvoudigen en hun uitbetaling te versnellen.
- 20 De rechtstreekse facturering van de remgelden op de verplichte verzekering organiseren, voor de patiënten die van de MAF genieten.
- 21 De kosten voor de patiënten beperken en indien nodig gericht verminderen ondermeer inzake ziekenhuisfacturen
- 22 De informatie over de voorkeusterugbetalingsmechanismen, zoals het OMNIO-statuut, verbeteren.
- 23 De toegang tot het OMNIO-statuut vereenvoudigen en de mogelijkheid van de automatisering onderzoeken
- 24 Het gebruik van de "gezondheidskaart" in de OCMW's aanmoedigen.
- 25 De zorgverleners de mogelijkheid bieden om makkelijker te communiceren over hun sociale praktijken (conventies, toepassing van het derdebetalersysteem,...).
- 26 De uitoefening van de algemene geneeskunde in de socio-economisch meest kansarme, en landelijke buurten aanmoedigen.
- 27 Pilotprojecten van het type "Ervaringsdeskundige" ontwikkelen in de ziekenhuizen .
- 28 De samenwerkingsverbanden tussen de diensten voor maatschappelijke integratie en de mentale gezondheidsdiensten ondersteunen om de psychiatrisering van de sociale problemen te vermijden.
- 29 De taken van het Nationaal Voedings- en Gezondheidsprogramma voortzetten om een gezonde en evenwichtige voeding verder te promoten.

DOELSTELLING 3: WERK ALS HEFBOOM VAN MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE EN WELZIJN

- 30 Een uitsluitend aan een statuut gekoppeld systeem van toekenning van sociale voordelen vermijden: de degressiviteit van de aanvullende hulp organiseren (beperkt in de tijd) en op termijn de voorkeur geven aan een referentieloon voor de toekenning ervan.
- 31 Nagaan of de voortzetting van de toegekende hulp inzake mobiliteit gedurende één jaar vanaf de werkhervatting kan verder gezet worden.
- 32 De OCMW's aanmoedigen om een voluntaristisch beleid rond activering van de maatschappelijke hulp te voeren.
- 33 Het aantal ervaringsdeskundigen binnen de RVA en SELOR verhogen.
- 34 Opleidingen, bestemd voor de facilitatoren van de RVA, ontwikkelen rond het armoedefenomeen.
- 35 De door de RVA aan de werkzoekenden overgemaakte informatie verbeteren, rekening houdend met de specifieke kenmerken van de personen die in bestaansonzekerheid leven.
- 36 Een identieke nettoprijs voor alle gebruikers van de dienstencheques garanderen
- 37 De mogelijkheid bestuderen, om een structurele indexering van de lonen van de dienstencheques"-werknemers door te voeren.
- 38 Toegang van asielzoekers tot vrijwilligerswerk

DOELSTELLING 4: EEN DAK BOVEN HET HOOFD

- 39 Een sensibiliseringscampagne bij de gemeenten organiseren, opdat ze de voorziene bepalingen rond verplichte affichering van de huurprijzen uitvoeren.
- 40 Het nieuwe huurwaarborgsysteem evalueren in overleg met Gewesten.
- 41 De Interministeriële Conferentie Huisvesting dynamiseren om de uitwisseling van de in de verschillende gewesten ontwikkelde goede praktijken te bevorderen.
- 42 Aanbevelingen over daklozen formuleren in het kader van het tweejaarlijks verslag 2009 van het Steunpunt tot bestrijding van armoede.
- 43 De samenwerking met Landsverdediging, in het kader van de opvang en de hulp aan daklozen, voortzetten.
- 44 De specifieke armoedebeleving van dakloze vrouwen beter begrijpen. Een studie hieromtrent zal worden besteld.
- 45 De praktijken van de OCMW's inzake toekenning van het referentieadres analyseren en optimaliseren.
- 46 Kwantitatieve gegevens over uithuiszettingen en de problematiek van huisjesmelkers verstrekken, en zwaardere straffen invoeren voor personen die zich schuldig maken aan illegale praktijken of illegale uithuiszettingen.

DOELSTELLING 5: GEWAARBORGDE TOEGANG TOT ENERGIE

Om de toegang tot energie voor iedereen te waarborgen, werkt de regering in dit kader momenteel aan volgende maatregelen:

- De harmonisering van de sociale maatregelen tussen het federale en het regionale niveau
- De promotie van het derde-investeerdermechanisme

Bovendien worden bijkomende specifieke maatregelen in verband met energie voorgesteld:

- 47 De toegang tot energie voor allen waarborgen als wezenlijk onderdeel van het recht om een leven te leiden in overeenstemming met de menselijke waardigheid.
- 48 De gedragscodes inzake verkoop op afstand die met de energiesector werden overeengekomen, evalueren en indien nodig inschrijven in de wet.
- 49 De automatisering van het sociaal energietarief invoeren.
- 50 De rol van de OCMW's in het energiebeleid ondersteunen

DOELSTELLING 6: OVERHEIDSDIENSTEN DIE VOOR IEDEREEN TOEGANKELIJK ZIJN

- 51 Rechters de mogelijkheid bieden om rechtstreeks de partijen te interpellieren voor een vermindering van de geëiste bedragen, in functie van de financiële situatie van de partij die het proces verliest.
- 52 Eén enkel loket voor rechtshulp en rechtsbijstand oprichten.
- 53 Een werkgroep oprichten om de rechtstaal te democratiseren en ervaringsdeskundigen te integreren in het rechtsbestel.
- 54 De pariteit onderzoeken in de Commissies voor Juridische Bijstand.
- 55 Het publiek dat voor het OMNIO-statuuut in aanmerking komt, informeren over de voordelen (kortingen) voor het vervoer met de NMBS en deze voordelen op termijn automatisch toegankelijk maken voor de begunstigten.

- 56 De sociale rol van de postbode versterken bij de personen die in bestaansonzekerheid leven.
- 57 De toekenning van het automatische sociaal tarief voor telefoondiensten optimaliseren.
- 58 De strijd tegen de digitale kloof versterken: de zichtbaarheid van de openbare computerruimten vergroten, het project "computer tegen € 100 " voortzetten, de computers van de overheidsdiensten recyclen om ze ter beschikking van de OCMW's, de openbare computerruimten en de verenigingssector te stellen.
- 59 Onderhandelingen met de sector starten om een verlaagd tarief voor internet in te voeren

I. INLEIDING

1.1 Voorafgaand

België, dat tot de twintig meest ontwikkelde landen ter wereld behoort, is een rijk land. Over het algemeen zijn de levensstandaard en -kwaliteit hoger dan in de meeste andere landen

Hoewel ons land op wereldvlak bevoorrecht is op het vlak van economische en sociale ontwikkeling, dient te worden vastgesteld dat niet alle burgers van ons land op dezelfde manier delen in deze algemene welvaart.

Armoede is niet nu ontstaan, het is geen specifiek fenomeen voor België, niet méér dan de toenemende ongelijkheden binnen de bevolking, maar al deze vaststellingen zijn alarmerend. Ze interpellieren zowel de politieke wereld als de hele burgermaatschappij.

De regering is zich bewust van deze realiteit en wil een ambitieus en veelzijdig beleid voeren om de armoede bij ons terug te dringen. Deze verbintenis is ingeschreven in het Regeerakkoord: *“De regering stelt voor om een ambitieus plan uit te voeren inzake terugdringen van armoede en verhoging van de koopkracht, met voorrang aan de meest kwetsbaren van onze samenleving”*.

Deze wil van de Regering kadert in de geest van de Belgische Grondwet, waarin in artikel 23 wordt gepreciseerd: *“Ieder heeft het recht een menswaardig leven te leiden.”* (de exacte tekst herzien + eventuele verwijzing naar de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens).

Dit actieplan heeft als doel iedereen de mogelijkheid te bieden een menswaardig leven te leiden. Het wil op een reële en concrete manier de bestaanszekerheid waarborgen.

De filosofie die eraan ten grondslag ligt, bestaat er wel degelijk in de autonomie van elk individu na te streven, ook al is de weg voor sommigen lang en moeilijk, want levenstrajecten verschillen en gaan soms gepaard met ongevallen, trauma's, pijn, tekort,... Elke armoedebestrijdingfactor moet op zoek gaan naar individuele en collectieve emancipatie.

Elk individu is een volwaardige burger. In dit opzicht verdient hij het respect van iedereen.

Niemand zal ooit de uitroeiing van de armoede - ultieme en ideale doelstelling - kunnen uitvaardigen. Iedereen kan echter kan bijdragen tot verandering door een luisterend oor te bieden, aandacht te besteden aan en open te staan voor dialoog. Dit zijn de eerste stappen die noodzakelijk zijn op de weg van de begeleiding naar autonomie.

Is de ambitie van het plan armoedebestrijding niet op de eerste plaats een mentaliteitswijziging bewerkstelligen, deze a priori achter zich te laten om zo de stereotypen terug te dringen en de angst voor een verschillend, atypisch, “van de norm afwijkend” wezen te overwinnen...?

Beter kennen, betekent ook beter begrijpen. Het betekent afzien van de stigmatisering, weigeren armen te culpabiliseren. Is het geen dramatische vaststelling dat armoede zeer vaak van generatie op generatie wordt doorgegeven?

Ja, dit plan is zeker ambitieus! Het wil iedereen mobiliseren en streeft naar een voortdurende aandacht voor, en begripvollere kijk op de andere.

Het is de collectieve verantwoordelijkheid van onze samenleving om de armoede terug te dringen. Hiervoor is een sterke solidariteit tussen iedereen noodzakelijk. Die voorwaarde is onontbeerlijk voor een samenleving die iedereen de mogelijkheid biedt zijn levensproject te realiseren.

1.2 De armoedecijfers in België

Volgens de meest recente Europese statistieken¹ kent 1 Belg op 7 (14,7% van de bevolking) een "verhoogd armoederisico". Dit betekent concreet dat ongeveer 1.470.000 personen in België een inkomen hebben dat lager ligt dan 60% van het mediaaninkomen, hetzij 10.316,44 € per jaar of 860 € per maand voor een alleenstaande en 21.664,52 € per jaar of 1.805 € per maand voor een gezin².

De armoede in België (14,7%) is groter dan in buurlanden zoals Nederland (10%), Duitsland en Frankrijk (13%) en Luxemburg (14%).

De verschillen in het armoederisico worden in belangrijke mate bepaald door het aantal kinderen ten laste. De personen die in 2006 in een gezin met kinderen leefden en die niet werkten, bevinden zich in de meest onzekere situatie. 72% van hen leeft onder de armoedegrens. Dit percentage bedraagt 33,3% voor vergelijkbare personen, maar die deel uitmaakten van een gezin zonder kinderen. Ter vergelijking: bij maximale werkintensiteit daalt het armoederisico tot 3,5% bij gezinsleden met kinderen en tot 2,2% bij gezinnen zonder kinderen.

Ook de leeftijd speelt een rol. Het gemiddelde armoederisico is groter bij personen ouder dan 65 jaar (23,2%). Op dat vlak zit België boven het gemiddelde van de 25 lidstaten van de Europese Unie (19%).

Wat het type gezin betreft, wordt vastgesteld dat alleenstaanden (23,7%), vooral alleenstaande vrouwen, en eenoudergezinnen (31,7%) in het bijzonder, meer geconfronteerd worden met het armoederisico dan gezinnen met meerdere inkomens.

Deze indicatoren meten echter enkel de "monetaire" armoede, die uitsluitend het inkomensniveau van een individu of van een gezin in aanmerking neemt om te bepalen of deze laatste in armoede leeft.

Maar is armoede echt enkel een kwestie van inkomen? Zeker niet!

Armoede is een complex fenomeen en houdt niet enkel verband met het inkomen. Armoede verwijst onbetwistbaar naar de leefomstandigheden van de personen en naar hun vermogen om in hun essentiële behoeften te voorzien.

¹ Cijfers van EU-SILC, in 2006

² Gezin met twee volwassenen en twee kinderen

Naast het noodzakelijke maandelijkse inkomen om over voldoende koopkracht te beschikken om fatsoenlijk te leven, moet het beleid rond armoedebestrijding dus ook voorstellen doen om de leefomstandigheden van de kansarme bevolkingsgroepen te verbeteren. Dat gebeurt noodzakelijker wijze via de versterking van de middelen en de voorzieningen die de burgers de mogelijkheid bieden aan de armoede te ontsnappen of uit de armoede te geraken.

De problemen van de toegang tot de werkgelegenheid, het recht op gezondheid, het recht te kunnen beschikken over een correcte woning en de toegang tot het onderwijs staan centraal in het plan armoedebestrijding.

II. VIER BELANGRIJKE ELEMENTEN OM TE SLAGEN

2.1 Alleen een Permanente Armoedebaarometer kan het armoedebeleid echt meten

De bovenvermelde statistieken hebben hun grenzen, want ze meten uitsluitend de monetaire armoede. Armoede beperkt zich niet tot geldgebrek. Het is veel meer dan dat. Armoede betekent ook uitsluiting, slechte huizen, grotere gezondheidsproblemen, problemen om zich te verwarmen, om zich behoorlijk te voeden of om kinderopvang te betalen.

Een efficiënte armoedebestrijding moet vooruitgang boeken op al die gebieden.

Om de vooruitgang te meten, dient er met verschillende indicatoren te worden gewerkt die met elkaar in verband worden gebracht en waarvan de evolutie samen wordt geanalyseerd.

Zo meet men bijvoorbeeld op het vlak van onderwijs het percentage schoolverlaters met een laag studieniveau of op het vlak van gezondheid het percentage personen dat gezondheidszorgen heeft moeten uitstellen.

België was trouwens in 2001 het eerste land om deze methode met indicatoren die de armoede meten, voor te stellen op Europees niveau. Dit voorstel resulteerde in de 18 "indicatoren van Laken". Op Belgisch niveau werden deze indicatoren nog aangevuld met gegevens uit de gezondheid- en budgetenquêtes bij de gezinnen en zo kwam men tot 56 indicatoren die worden gebruikt voor het NAP (Nationaal Actieplan Sociale Insluiting).

Daarnaast loopt er in Vlaanderen een interessant initiatief: de Armoedebaarometer die werd ontwikkeld door de Decenniumdoelen 2017 en de OASES-werkgroep die tot doel heeft tegen 2017 meetbare veranderingen te laten zien op 6 gebieden: gezondheidszorg, arbeid, inkomen, huisvesting, onderwijs en samenleven.

De doelstelling bestaat erin op federaal niveau een soortgelijke oefening te doen.

Uit de bestaande set van 56 indicatoren wordt een beperkt aantal indicatoren geselecteerd om ze hanteerbaarder te maken voor het beleid, ze te visualiseren en te gebruiken als een mobiliserend element in het armoedebeleid van ons land. (Uiteraard met de totaliteit van de indicatorenset op de achtergrond).

Binnen de FOD Sociale Zekerheid is een werkgroep 'Indicatoren' actief die samenwerkt met de verschillende overheden en verschillende universiteiten van ons land. Deze werkgroep krijgt de opdracht om een hanteerbare set indicatoren te visualiseren in een Permanente Armoedebaarometer.

De POD Maatschappelijke Integratie zal samen met het Steunpunt tot bestrijding van armoede de jaarlijkse opvolging van deze Permanente Armoedebaarometer verzekeren.

VOORSTEL 1

De minister van Maatschappelijke Integratie en de staatssecretaris voor Armoedebestrijding verbinden zich ertoe vóór 31/12/2008 een nota aan de ministerraad voor te leggen met betrekking tot een Permanente Armoedebaarometer die jaarlijks de vooruitgang meet op het vlak van armoedebestrijding in ons land, en dit binnen de limieten van de aan hen toegekende budgetten.

Naast de Permanente Armoedebaarometer is het ook belangrijk dat een aantal groepen, die momenteel 'onzichtbaar' zijn in de statistieken, in kaart worden gebracht. Het gaat over daklozen, woonwagengedwongen, rondtrekkende bevolkingsgroepen en illegalen.

In het kader van het AGORA-onderzoeksprogramma van de POD Wetenschapsbeleid loopt momenteel een onderzoek ter zake om via een kwalitatieve enquête bij die preciaire groepen de bestaande EU-SILC-indicatoren te verbeteren. Om dit onderzoek degelijk te kunnen voeren, zijn bijkomende middelen nodig.

VOORSTEL 2

De minister van Wetenschapsbeleid verbindt zich ertoe de nodige middelen vrij te maken voor het onderzoek rond de meest preciaire groepen, zoals daklozen, illegalen, rondtrekkende bevolkingsgroepen,... om het bestaande Europese statistische materiaal aan te vullen.

Ten slotte maakt een echt armoedebestrijdingsbeleid ook wezenlijk deel uit van het globale beleid duurzame ontwikkeling. Om de Belgische vooruitgang te meten op het vlak van Duurzame Ontwikkeling, werd de zogenaamde DOEB-test (Duurzame Ontwikkelingseffectbeoordeling) ontwikkeld. Elke regeringsbeslissing wordt onderworpen aan de DOEB-test, die het effect meet op economisch, ecologisch en sociaal gebied.

Er dient te worden nagegaan of de klemtoon op het sociale aspect hier voldoende aanwezig is en er binnen de DOEB-test ook een echte 'armoedetoets' gebeurt.

VOORSTEL 3

De regering verbindt zich ertoe binnen de DOEB-test meer visibiliteit te geven aan het aspect armoede, die de vooruitgang meet op het vlak van duurzame ontwikkeling van elke regeringsbeslissing,

2.2 Een echte dialoog met de armen zelf

Om een echt armoedebeleid te voeren, moeten de overheid en alle actoren die betrokken zijn bij de armoedebestrijding, zoals de verenigingen die dagelijks met de meest kansarmen werken, de sociale partners, de verenigingen van armen... tot een echte en volwaardige dialoog komen. Efficiënte maatregelen zijn niet mogelijk zonder dit overleg en zonder de terreinexpertise van de betrokken actoren.

Daarom is het ook noodzakelijk voortdurend in dialoog te treden met de verenigingen en organen die de noden en zorgen, van de personen die in armoede leven, kunnen rapporteren. Al deze verenigingen moeten kunnen deelnemen aan het proces van dialoog.

Het is in het bijzonder noodzakelijk de verenigingen waar armen het woord nemen, structureel te ondersteunen. Dit gebeurt al op regionaal niveau, waar het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen, *le Réseau Wallon de lutte contre la pauvreté* en het Brussels Forum Armoedebestrijding structureel worden erkend en ondersteund.

Dit is tot op heden nog niet het geval voor het Belgisch Netwerk waar armen het woord nemen. Nochtans speelt het Belgisch Netwerk een informatieve en ondersteunende rol voor het Réseau Wallon, het Vlaams Netwerk en het Brussels Forum voor hun eisen en acties met betrekking tot federale en Europese bevoegdheden.

Aangezien in 2010 het Europees Jaar van de Strijd tegen Armoede samenvalt met het Belgisch Voorzitterschap in Europa, zal er op dat vlak heel wat werk zijn voor het Belgisch Netwerk om de daadwerkelijke betrokkenheid van de personen die in armoede leven, te waarborgen, en om de eisenbundels en acties van de verschillende regionale netwerken te coördineren.

Daarom wordt voor het Belgisch Netwerk een subsidie voor in het vooruitzicht gesteld die uiteraard jaarlijks bij K.B. moet worden bekrachtigd. Op die manier kan het Europees jaar grondig worden voorbereid (2009), uitgevoerd (2010) en geëvalueerd (2011).

VOORSTEL 4

De minister van maatschappelijk integratie en de staatssecretaris voor armoedebestrijding verbinden zich ertoe om, binnen hun budget, het Belgisch Netwerk een dotatie toe te kennen voor de grondige voorbereiding en opvolging van het Europees Jaar van de Strijd tegen Armoede.

Naast de erkenning en ondersteuning van de verenigingen waar armen het woord nemen, is het belangrijk de armen zelf daadwerkelijk te betrekken bij het beleid. Sinds het Algemeen Verslag over de Armoede werd de dialoogmethode ingevoerd en verder uitgediept door de oprichting van het Steunpunt. Een echte dialoog ontwikkelen met mensen die de armoede daadwerkelijk aan den lijve hebben ondervonden, kan voor het beleid heel verrijkend zijn. De verdere inschakeling van ervaringsdeskundigen in de federale administraties zorgt voor:

- het integreren van het perspectief van mensen in armoede binnen de federale overheid;
- een betere toegang voor personen in armoede tot de bestaande rechten.

Tot op heden werden in het kader van een pilootproject 16 ervaringsdeskundigen aangeworven binnen verschillende administraties (FOD Justitie, FOD Volksgezondheid, FOD Sociale Zekerheid, FOD Financiën, POD Maatschappelijke Integratie, HZIV, RVA, RKW, RVP en KSPB).

Dergelijke ervaringsdeskundigen kunnen optreden als tussenpersoon voor mensen in armoede, de dienstverlening bekijken vanuit hun perspectief en adviezen formuleren om de communicatie te verbeteren en de toegankelijkheid te verhogen.

Het pilootproject werd onlangs geëvalueerd. Het evaluatieverslag pleit voor een voortzetting van dit project, maar eveneens voor een inbedding ervan in het diversiteitsbeleid van de federale overheid. Men vraagt een structurele samenwerking met de FOD Personeel en Organisatie en een grotere betrokkenheid van de diverse administraties.

Een officieel contactpunt binnen de cel Diversiteit van de FOD P&O, het creëren van een generieke functie 'ervaringsdeskundige' en de promotie van het systeem binnen het College van Voorzitters kunnen zorgen voor deze structurele verankering.

VOORSTEL 5

De minister van Ambtenarenzaken zal het pilootproject 'ervaringsdeskundigen binnen de federale overheid' verder uitbreiden en bestendigen in een structureel kader;
De minister van Maatschappelijke Integratie en de staatssecretaris voor Armoedebestrijding zullen binnen de Interministeriële Conferentie Maatschappelijke Integratie de inschakeling van 'ervaringsdeskundigen' in het beleid verder promoten (Europees/ federaal/ regionaal/communautair/lokaal).

Een echt beleid rond armoedebestrijding waardeert ook wat er binnen de samenleving leeft en berust vaak op de vrijwillige inzet van individuen of verenigingen. Een jaarlijkse federale Prijs voor Armoedebestrijding kan dergelijke initiatieven belonen en kan zorgen voor de uitwisseling van 'goede praktijken'.

Op heel wat plaatsen in België wordt er immers dankzij de inzet van vele vrijwilligers innovatief beleid ontwikkeld.

Dankzij een federale Armoedeprijs kan inzet en innovatie worden beloond. Op die manier kan een dergelijk prijs bijdragen tot een warme samenleving.

VOORSTEL 6

De staatssecretaris voor Armoedebestrijding zal een Jaarlijkse Prijs voor Armoedebestrijding in het leven roepen om innovatieve ideeën ter zake te ondersteunen, en dit binnen het kader van zijn budget.

3) De mobilisering van iedereen

De federale regering heeft ervoor gekozen een ambitieus beleid rond armoedebestrijding te voeren en een staatssecretaris met deze coördinatietoon te belasten. Het zal echter niet mogelijk zijn deze doelstelling alleen te bereiken.

Armoedebestrijding heeft betrekking op alle overheden van ons land, eveneens op alle actoren - in de overheidssector of in het verenigingsleven - die betrokken zijn bij het sociale actiedomein.

De regeringen van de gewesten en van de gemeenschappen hebben, in het kader van hun bevoegdheden, het belang en de uitdagingen van de armoedebestrijding goed begrepen. Op verschillende niveaus worden actieplannen ter bestrijding van de armoede uitgevoerd. Deze acties zijn uiteraard essentieel, aangezien ze betrekking hebben op verschillende fundamentele factoren, zoals huisvesting, onderwijs, opleiding, maatschappelijke integratie en hulp aan personen, cultuur,...

De actieplannen van de gefedereerde entiteiten werden in herinnering gebracht tijdens de dag van parlementaire debatten van 4 juni 2008, maar belangrijker nog, het samenwerkingsakkoord tussen de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten met betrekking tot de bestendiging van het armoedebeleid en, meer nog, het werk van het Steunpunt tot bestrijding van armoede dat eruit voortvloeit, vormt een noodzakelijk instrument dat moet worden veilig gesteld en ondersteund, omdat het erop gericht is de coherentie van het beleid dat door de talrijke bevoegde overheden wordt gevoerd, te versterken.

VOORSTEL 7

Een evaluatie van het Steunpunt tot bestrijding van armoede zal voorgesteld worden aan de Interministeriële Conferentie om na te gaan hoe de werking verder kan verbeterd worden in overleg met de gewesten en gemeenschappen. Indien een versterking van het Steunpunt nodig blijkt zal dit worden opgenomen in de begrotingsbesprekingen.

VOORSTEL 8

De regering zal maximaal gebruik maken van de Interministeriële Conferentie Maatschappelijke Integratie als permanente plaats van uitwisseling van goede praktijken.

Bovendien is het duidelijk dat de lokale overheden (OCMW's, gemeenten, provincies) op de eerste rij staan in een groot aantal initiatieven rond armoedebestrijding. Eerst en vooral omdat ze overal aanwezig zijn, dicht bij de mensen staan en de realiteit op het terrein kennen. Vervolgens omdat hun actieterrein zeer breed is, aangezien het zich uitstrekt over al wat de wetgever maatschappelijke integratie noemt: traditionele bijstand, socio-professionele inschakeling, overmatige schuldenlast, energie, huisvesting, strijd tegen partnergeweld.

Op alle bevoegdheidsniveaus dient de fundamentele rol van het verenigingsleven te worden benadrukt. In al zijn rijkdom en diversiteit levert ook het verenigingsleven immers dagelijks inspanningen om het actieve burgerschap van de meest kansarmen te herstellen. Het probleem van de relaties, de wederzijdse erkenning en de complementariteit van de overheden en het verenigingsleven maakt sinds meerdere jaren het voorwerp uit van debatten en werken in wat men aanvankelijk het ontwerp van "Verenigingspact" noemde. Dit pact werd recentelijk geconcretiseerd in formules die zijn aangepast aan de gewesten, maar die deze bekommernis van wederzijdse dialoog en respect gemeenschappelijk hebben.

Eind mei werd een "Verenigingscharter" in eerste lezing goedgekeurd door de gezamenlijke regering van de Franse Gemeenschap, het Waals Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie. Volgens de tekst baseren de overheden zich bij hun actie op de overheidsdiensten en op de verenigingen vanuit een bekommernis van complementariteit en niet van concurrentie, en omgekeerd (de verenigingen, naar de overheidsdiensten toe)³.

In Vlaanderen werd op 23 mei 2008 het actieplan dat tussen 'de Verenigde Verenigingen'⁴ en de Vlaamse overheid werd overeengekomen, als mededeling voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Dit plan bevat een aantal acties voor 2008 en 2009 en is een concretisering van de verbintenissen in het charter dat beide partijen eind 2006 afsloten. Minstens tweemaal per jaar buigt een delegatie van de Vlaamse regering en de 'Verenigde Verenigingen' zich over de opvolging van de acties.

4) Europa als partner in de strijd tegen de armoede

Het feit dat België in 2010 het voorzitterschap van de Europese Unie waarneemt, is een ongelooflijke opportuniteit om armoedebestrijding ook op Europees niveau opnieuw op het voorplan te brengen bij de aanvang van het nieuwe decennium. België heeft hierin trouwens een niet onbelangrijke traditie. Destijds werd de dialoogmethode zoals gehanteerd door de Koning Boudewijnstichting bij de opstelling van het Algemeen Verslag over de Armoede binnen Europa als 'best practice' aangeduid.

Het was ook België dat in 2001 op Europees niveau het principe invoerde om elk jaar een Europese Topontmoeting te houden van mensen in armoede.

³ Deze is gebaseerd op 11 erkenningsprincipes:

- De relaties tussen de overheden en de verenigingen in het grondwettelijke kader en in na te leven internationale verbintenissen.
- De uitvoerende leden ondersteunen de autonomie van de verenigingen (bepaling van het sociaal doel, van de projecten, van de manieren van organisatie en vertegenwoordiging).
- Ze erkennen ook de vrijheid van meningsuiting en de keuze van de manieren van meningsuiting van de verenigingen.
- Ze moedigen de deelname van de verenigingen aan het democratische proces aan.
- Ze ondersteunen vrijwilligerswerk.
- Ze moedigen het verenigingsdynamisme aan door eigen middelen vrij te maken (infrastructuur en communicatiemiddelen).
- Ze organiseren de complementariteit en de wederzijdse versterking tussen de actie van de overheid en de actie van de verenigingen.
- Ze maken een onderscheid tussen de verenigingen die erkend zijn als functionele overheidsdiensten, diegene die taken van algemeen belang vervullen, en diegene die taken van gemeenschappelijk belang vervullen.
- Ze baseren zich prioritair op de verenigingen voor de ontwikkeling van diensten aan personen (wanneer ze (nog) niet worden georganiseerd door de overheidsdiensten).
- De financiële steun aan de verenigingen is objectief, transparant en evenredig.
- De regels en de praktijken die de steunmodaliteiten aan de verenigingen regelen, zijn transparant "om de gelijke behandeling van de verenigingen en van hun publiek te waarborgen".

⁴ De 'Verenigde Verenigingen' is de spreekbuis van het middenveld en bestaat onder meer uit: 11.11.11, ABVV, ACLVB, ACV, ACW, BBL, Forum Etnisch-Culturele Minderheden, FOV, Gezinsbond, LCM, NVSM, Vlaamse Jeugdraad, Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen, Vlaamse Sportfederatie en tientallen andere organisaties.

Bovendien is voor 2010 ook het Europees Jaar van Strijd tegen Armoede en Sociale Uitsluiting gepland, een reden temeer om armoedebestrijding en de verenigingen waar armen het woord nemen en de armen zelf centraal te stellen tijdens ons Europees voorzitterschap.

Het Belgisch voorzitterschap in 2010 moet de essentiële plaats van armoedebestrijding binnen de strategie van Lissabon herbevestigen.

Dit zou de logische voortzetting van de dialoogmethode kunnen zijn, zoals opgenomen in het Samenwerkingsakkoord ter bestending van het Armoedebeleid dat werd afgesloten tussen de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten in ons land op 5 mei 1998.

Dit kan bijvoorbeeld door het *European Anti Poverty Network*⁵, het Belgisch Netwerk Armoedebestrijding en de 3 gewestelijke netwerken⁶ erbij te betrekken, naast uiteraard het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

Om de verenigingen waar armen het woord nemen een cruciale rol te laten spelen tijdens het Europees Jaar van de Strijd tegen Armoede en Sociale Uitsluiting moet er maximaal informatie en vorming worden gegeven om ervoor te zorgen dat de armsten daadwerkelijk actief participeren.

Het Belgisch experiment om ervaringsdeskundigen in de armoede in te schakelen in de administraties, is uniek in Europa. Deze ervaringsdeskundigen kunnen optreden als tolk en tussenpersoon van mensen in armoede naar de administraties toe. Ze moeten er verder ook voor zorgen dat er beleidsaanbevelingen komen om de toegankelijkheid voor armen en de communicatie met armen, vanuit de administraties, te verbeteren. De methodiek van het werken met ervaringsdeskundigen binnen administraties kan binnen Europa worden gepromoot.

VOORSTEL 9

- De regering ziet erop toe dat de voorwaarden gecreëerd worden voor de participatie van de verenigingen waar armen het woord nemen in de voorbereiding van het Europees Jaar van de Strijd tegen de Armoede van 2010.
- De regering zorgt ervoor dat de verenigingen zullen beschikken over de nodige kanalen om hun ideeën uit te drukken in de voorbereiding van het Belgisch voorzitterschap van de Europese Unie van 2010.

Dit jaar wordt ook gewerkt aan het Strategisch Rapport Sociale Bescherming en Sociale Insluiting 2008-2011 (NAPinsl) dat aan de Europese Unie moet worden voorgelegd. Binnen dit NAP is het bestrijden van de armoede bij kinderen één van de doelstellingen. Bijna 1 op 5 van alle kinderen in België (19%) heeft een armoederisico: ze leven in een gezin waarvan het inkomen lager is dan de Europese armoederisicogrens. We zouden de bestrijding van kinderarmoede als centraal thema naar voor kunnen schuiven in het Europees Jaar tegen

⁵ EAPN- het Europese netwerk van verenigingen tot bestrijding van armoede en sociale uitsluiting

⁶ Vlaams Netwerk van Verenigingen waar armen het woord nemen/ Réseau wallon de lutte contre la pauvreté/ Brussels Forum Armoedebestrijding

Discriminatie en Uitsluiting en een brede informatiecampagne hierrond op poten kunnen zetten.

Om dit grondig voor te bereiden, werd al een eerste voorbereidende studie met betrekking tot de bestaande onderzoekskennis rond kinderen in armoede in België uitgevoerd door de Interuniversitaire Groep Onderzoek en Armoede, in samenwerking met het HIVA.

Deze onderzoekscluster wil verder wetenschappelijk onderzoek doen over de beleving van kinderen in armoede, vanuit het perspectief van de kinderen zelf.

Aanvullend kunnen de Koning Boudewijnstichting en Unicef, die heel wat know-how ter zake hebben, een intensieve kwalitatieve enquête bij kinderen in armoede houden om hen een stem te geven.

VOORSTEL 10

De minister van Maatschappelijke integratie en de staatssecretaris voor Armoedebestrijding zullen een dubbele onderzoeksopdracht toekennen, aan de Interuniversitaire Onderzoeksgroep Armoede, enerzijds, en aan de Koning Boudewijnstichting, anderzijds, om de situatie en de beleving van kinderen in armoede in kaart te brengen, en dit binnen het kader van hun budget.

In overeenstemming met het Regeerakkoord verbindt België zich ertoe mee te werken aan een Europese wetgeving over de diensten van algemeen belang. Er is een bijdrage nodig van de verenigingen waar armen het woord nemen; een basisdocument kan worden gevonden in het verslag van de Europese Armentop van 15 en 16 mei 2008, waarvan één van de besproken thema's precies de diensten van algemeen belang was.

Wat het probleem van de sociale diensten van algemeen belang betreft, en rekening houdend met het feit dat de mededeling van de Commissie van 20 november 2007 uitging van het principe van een goedkeuring van het Verdrag van Lissabon, dient rekening te worden gehouden met de lopende werkzaamheden, in het bijzonder in het Comité voor Sociale Bescherming en in het Europees Parlement, met het oog op de goedkeuring van een duidelijk juridisch kader dat zowel borg staat voor de naleving van de Europese regels inzake mededinging en vrij verkeer als voor de vrijwaring van het Europese sociale model.

Een herzien ontwerp van Sociale Agenda zal op 2 juli 2008 door de Commissie worden goedgekeurd en onder het Franse Voorzitterschap worden besproken, te beginnen met de informele vergadering van de ministers in Chantilly op 10 juli. Dit document, dat zowel in het kader van het Communautair Lissabonprogramma (CLP) als in het Project voor de burgers (Herziening van de interne markt en Social reality stocktaking) wordt geplaatst, zal zich concentreren op de uitdagingen van de mondialisering en van de klimaatverandering, de demografische uitdagingen, de evolutie van de activiteit gedurende het hele leven en de middelen die de sociale cohesie en de non-discriminatie waarborgen.

VOORSTEL 11

De regering zal zich inspannen om de inbreng, van de Europese Ontmoeting van Mensen die in Armoede leven, bij het uitwerken van een Europese wetgeving over de diensten van algemeen belang te evalueren en te valoriseren.

III. EEN ACTIEPLAN ARMOEDEBESTRIJDING OM AAN IEDEREEN DE TOEGANG TOT DE GRONDRECHTEN TE WAARBORGEN

De doelstelling armoedebestrijding die de regering zichzelf heeft vooropgesteld, moet worden opgevat als een dynamisch proces dat alle ingezette middelen omvat om aan iedereen de toegang tot de grondrechten te waarborgen.

Het is immers niet alleen de bedoeling een minimum aantal rechten toe te kennen aan de uitgesloten personen, maar wel iedereen toegang te bieden tot alle rechten.

Dit beleid bestaat erin binnen de samenleving een solidariteit die gericht is op de sociale emancipatie van iedereen, te behouden en te versterken, door specifieke maatregelen uit te voeren om de meest kwetsbare personen te helpen.

Aan iedereen de toegang tot de grondrechten waarborgen, betekent gelijke rechten voor iedereen waarborgen in alle domeinen van het dagelijkse leven (inkomen, gezondheid, werkgelegenheid, huisvesting, opleiding, enz.).

Om deze doelstelling te bereiken, is het plan armoedebestrijding opgebouwd rond 6 doelstellingen die worden geconcretiseerd in 59voorstellen.

DOELSTELLING 1: een inkomen dat het mogelijk maakt projecten te verwezenlijken

Het tweejaarlijks verslag van december 2007 van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting vraagt uitdrukkelijk de koopkracht te verhogen. Er wordt verduidelijkt dat de reële koopkracht van de personen met een laag inkomen of van de uitkeringsgerechtigden, maar in toenemende mate ook die van de personen met een gemiddeld inkomen, blijft dalen.

Volgens de FOD Economie⁷ besteden gezinnen onder de armoedegrens bijna de helft van hun budget aan "basisbehoeften": voeding, huur, verwarming, verlichting en water (samen 48,4%), terwijl gezinnen boven de armoedegrens iets meer dan een derde van hun budget (36,1%) hieraan besteden.

Uit de enquête van het OIVO (Onderzoeks- en Informatiecentrum van de Verbruikersorganisaties) van april 2008 over de consumptie van de gezinnen met een bescheiden inkomen blijkt dat één op twee ondervraagden vindt dat hij niet genoeg geld heeft om te leven en dat twee op drie ernstig bezorgd zijn over hun pensioen.

De regering heeft haar intentie bevestigd om dit indexeringsmechanisme te behouden. Dit mechanisme voor lonen en sociale uitkeringen vormt een fundamenteel beschermingsnet en op die manier een armoedebeschermingsfactor tegen de stijgende levenskosten. Zonder dit essentiële beschermingsmechanisme zou de armoederealiteit in België ongetwijfeld nog veel groter zijn.

Bovendien is er, sinds de wet van december 2005, aangevuld door de programmawet van 2006, voortaan een mechanisme van welvaartsvastheid van de sociale uitkeringen van toepassing, het gaat om een tweejaarlijkse enveloppe die door de sociale partners wordt ingevuld. Alle vervangingsinkomens van de sociale zekerheid (pensioenen, invaliditeit, werkloosheid,...), integratie-uitkeringen (leefloon, maatschappelijke hulp) en uitkeringen voor personen met een handicap worden beoogd door dit mechanisme dat structurele verhogingen van de uitkeringen, bovenop de index, mogelijk maakt, in functie van de evolutie van de levenskosten. Het Regeerakkoord voorziet er eveneens in dit mechanisme van welvaartsvastheid uit te breiden naar de kinderbijslag.

Deze inspanningen ter ondersteuning van de koopkracht van de burgers moeten worden voortgezet om deze doelstelling te bereiken, in het bijzonder voor de laagste en gemiddelde inkomens.

⁷ FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (2007/ Wie is er arm in België?)

1.1: Prioriteit: de ondersteuning van de koopkracht voor personen die in armoede leven

In het kader van de armoedebestrijding past de doelstelling van **ondersteuning van de koopkracht van de personen die in een armoedesituatie leven**, volgens de regering in de socio-economische prioriteiten die ze uitwerkt, die het voorwerp uitmaken van besprekingen ter voorbereiding van de verklaring van 15 juli 2008 en die deel zullen uitmaken van beslissingen voor het geheel van de legislatuur.

Deze socio-economische beslissingen, die hun grondslag in het Regeerakkoord vinden, moeten onvermijdelijk passen binnen de beschikbare budgettaire marges of binnen de budgetten die jaar na jaar door de Regering worden vrijgemaakt.

In dit kader, tonen de beslissingen die al werden voorgesteld door de Regering op 23 mei 2008 over de socio-economische prioriteiten de engagementen terzake ter ondersteuning van de koopkracht van de burgers en van de zwaksten en de lage en middeninkomens.

Daarom werkt de regering in dit kader momenteel aan volgende maatregelen:

- 7) de koopkracht te verhogen via een **verhoging van de laagste sociale uitkeringen**.
- 8) **de minimumpensioenen te verhogen**, zowel voor de werknemers als voor de zelfstandigen, **en de IGO te verhogen**, en het zelfstandigenstelsel meer op het stelsel van bezoldigde werknemers af te stemmen
- 9) **de koopkracht van de gezinnen ondersteunen** via de **kinderbijslag** en meer bepaald de invoering van een **dertiende maand kinderbijslag** in het kader van de omzetting van de leeftijdstoelage, een bijzondere inspanning inzake **kinderbijslag voor de risicogroepen binnen de gezinnen met een kind met een handicap**.
- 10) maatregelen te nemen om **de minimumlonen te verhogen**, op basis van de voorstellen van de sociale partners in het kader van het IPA, en om een betere toegang tot de werkgelegenheid mogelijk te maken voor de personen met een handicap en voor de personen van vreemde afkomst.
- 11) **de koopkracht te versterken dankzij de fiscaliteit** en in het bijzonder voor de lage en gemiddelde inkomens door **de verhoging van het belastingvrije minimum**.
- 12) het verder uitbouwen van een sterk werkgelegenheidsbeleid zeker voor de zwakste groepen vermits arbeid nog altijd de beste bescherming is tegen armoede

Het is belangrijk op te merken dat deze beslissingen evolueren: elk jaar zal een inspanning worden geleverd voor de uitvoering ervan in kader van de budgettaire beslissingen en elk kwartaal zal een evaluatie van de monitoring van de uitvoering van dit plan worden uitgevoerd en aan de ministerraad worden voorgelegd.

De maatregelen die in dit plan worden voorgesteld, liggen dus niet vast; ze moeten evolueren, zowel om rekening te houden met de noden van de personen die in een armoedesituatie leven en met de mogelijkheid om hen jaar na jaar budgettaire antwoorden te geven.

Daarbovenop worden door de Regering nog andere maatregelen voorgesteld die direct of indirect de koopkracht van mensen die in armoede leven, versterken.

ACTIE 1.1: de toekenning van het onderhoudsgeld optimaliseren

Heel wat eenoudergezinnen geraken in financiële problemen omwille van niet-betaald onderhoudsgeld door de ex-partner. Ook al bestaat er meestal een gerechtelijke uitspraak, die het onderhoudsgeld dat voor de kinderen moet worden betaald wettelijk vastlegt, toch wordt dit in veel gevallen niet betaald.

Om hieraan tegemoet te komen, werd op 21/02/2003 de Dienst voor Alimentatievorderingen (DAVO) opgericht. Deze dienst vordert het achterstallige onderhoudsgeld bij de ex-partner en kan ook voorschotten uitbetalen aan alleenstaande ouders met een laag inkomen. Eind 2007 trad de DAVO op voor 25.206 kinderen.

De dienst is echter nog altijd te weinig bekend en de administratieve procedure kan worden vereenvoudigd zodat méér mensen een beroep kunnen doen op het voorschottensysteem.

Bij de verdere bekendmaking van de DAVO moet extra aandacht gaan naar het promoten van de dienst bij sociaal zwakkeren (bv. promotie via huis-aan-huisbladen en spots op de regionale TV; infofolders bij dokters, bij sociale diensten allerhande en vrederechters, enz. De website moet veel eenvoudiger en aantrekkelijker worden gemaakt en het groene nummer moet beter worden verspreid.

De administratieve procedure dient eveneens te worden vereenvoudigd. Zo moet de DAVO absoluut de gegevens van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid elektronisch kunnen raadplegen met betrekking tot de situatie van de onderhoudsplichtige, zodat ze onmiddellijk kunnen beschikken over de gegevens van de huidige werkgever, de uitbetalingsinstellingen, de bedragen van de inkomsten, enz. Ook de uitvoerbare titel die DAVO nodig heeft, moet door de administratie zelf kunnen worden opgevraagd, zodat de onderhoudsgerechtigde hier niet zelf voor moet zorgen.

VOORSTEL 12

De minister van financiën, in samenwerking met de staatssecretaris voor Gezinsbeleid zullen er, wat de DAVO betreft, op toezien:

- een extra campagne te voeren bij het kansarme publiek;
- een administratieve vereenvoudiging door te voeren (in overleg met de minister van vereenvoudiging);
- de huidige voorwaarden versoepelen en het bedrag van de tegemoetkoming optrekken

ACTIE 1.2: een objectieve berekening van het onderhoudsgeld waarborgen

Volgens artikel 203, §1, van het Burgerlijk Wetboek dienen ouders “naar evenredigheid van hun middelen te zorgen voor de huisvesting, het levensonderhoud, het toezicht, de opvoeding en de opleiding van hun kinderen”. De bepaling van het onderhoudsgeld voor kinderen gebeurt echter vaak op een subjectieve manier, wat tot heel wat discussiepunten onder de ouders leidt na de scheiding.

Om het bedrag van het onderhoudsgeld te ramen, hanteren de rechters in de verschillende gewesten van ons land verschillende methodes (de methode-Renard in Wallonië, de onderhoudsgeldcalculator in Vlaanderen). Deze berekeningsobjectiveringsmethodes kunnen nog worden verbeterd en beter op elkaar worden afgestemd. In januari 2007 verscheen de studie “Les contributions alimentaires pour les enfants” van de *École de gestion de l’Université de Liège*, met een evaluatie van de methode-Renard. Op basis van de resultaten van deze studie is het mogelijk om tot een meer verfijnd instrument te komen om een objectievere berekening van het onderhoudsgeld te maken. Dit zal de rechtszekerheid van de gescheiden ouders verhogen en dus ook tot minder achterstallige betalingen leiden.

VOORSTEL 13

De minister van Justitie en de staatssecretaris voor Gezinsbeleid zullen zich ertoe verbinden een methode voor een objectieve berekening van het onderhoudsgeld voor kinderen op punt te stellen.

De minister en de staatssecretaris zullen een nota ter zake aan de ministerraad voorleggen.

ACTIE 1.3: een fiscaliteit om de koopkracht te ondersteunen

Het is belangrijk dat, in het kader van een rechtvaardige fiscaliteit, tegenover elke belastingaftrek eveneens kan worden voorzien in een belastingkrediet voor de gezinnen die niet of zeer laag worden belast. Zonder deze voorziening leidt dat soms tot schrijnende ongelijkheden.

Op het vlak van energie bijvoorbeeld wordt voorzien in grote belastingaftrekposten voor energiebesparende maatregelen. Het zijn precies de armste gezinnen die in de slechtst geïsoleerde en slechtst uitgeruste huizen wonen. Toch kunnen ze deze belastingaftrekposten niet genieten, omdat hun inkomen te laag is! Een belastingkrediet is hier absoluut noodzakelijk, zoals destijds gebeurde met de invoering van het pakket “internet voor iedereen”.

Hetzelfde principe geldt voor de kinderopvang of de opvang van naaste familieleden ouder dan 65 jaar.

VOORSTEL 14

De minister van Financiën zal, tegen eind 2008, naast de bestaande belastingaftrekposten, een evenwaardig systeem ontwikkelen voor de meest kansarme gezinnen die geen belastingen betalen.

Meer bepaald via een systeem van belastingkredieten voor:

- energiebesparende maatregelen;
- opvang van naaste familieleden ouder dan 65 jaar;
- kosten voor kinderopvang.

Deze maatregelen zullen genomen worden met respect voor en in coherentie met bevoegdheden van de gefedereerde entiteiten, en in het kader van de beschikbare budgettaire middelen.

In afwachting van een verder doorgedreven systeem van belastingkredieten dient meer bekendheid te worden gegeven aan bepaalde fiscale maatregelen die bij uitstek van toepassing zijn op kansarmen, zoals de mogelijkheid om opvangkosten af te trekken in geval van plaatsing van kinderen. Indien een kind in een instelling wordt geplaatst, krijgen de ouders slechts één derde van de kinderbijslag. De overige twee derde van de kinderbijslag wordt rechtstreeks aan de instelling toegekend om de kosten die verband houden met de opvang van het kind, te dekken. Vroeger lieten de fiscale regels niet toe dat deze twee derden door de ouders in hun belastingaangifte werden afgetrokken als kosten voor kinderopvang. Met een omzendbrief van 20/9/07 laat de belastingadministratie weten dat ze deze aftrek voortaan aanvaardt, en dit zelfs met terugwerkende kracht.

Het gaat om een goede maatregel, maar deze moet beter bekend worden gemaakt aan de ouders van geplaatste kinderen.

VOORSTEL 15

De regering zal maatregelen nemen om de mogelijkheid van de belastingaftrek bij plaatsing van kinderen beter bekend te maken bij de betrokken personen en/of organen, en dit in overleg met de gemeenschappen.

ACTIE 1.4: een ambitieuzere strijd tegen overmatige schuldenlast

Er zijn vandaag de dag 490.908 achterstallige kredietcontracten (338.933 personen met tenminste één achterstallig contract) en er werden ongeveer 65.000 verzoeken tot collectieve schuldenregeling ingediend bij de rechtbanken⁸. Bovendien geven deze cijfers enkel een overzicht van het probleem:

- de andere schulden (achterstallige huur, energie, ziekenhuisfacturen) zijn niet in de lijst opgenomen;
- niet alle personen met overmatige schuldenlast zitten in een bemiddelingsprocedure en komen evenmin in de cijfers voor.

⁸ Cijfers van de Nationale Bank van België, 2007

In een werk van het *Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting*⁹ werd opgemerkt dat in gezinnen die in armoede leven, drie types schulden regelmatig terugkwamen: vertraging in de betaling van gas- en elektriciteitsfacturen, kosten die verband houden met gezondheidszorg (in het bijzonder ziekenhuiskosten) en schoolkosten.

Wat dit betreft, en in het kader van de socio-economische prioriteiten die door de regering worden bepaald, *dient de strijd tegen het fenomeen van de overmatige schuldenlast te worden voortgezet door een globale benadering, zowel **ten aanzien van de kredietnemers als ten aanzien van de kredietgevers**, door er meer bepaald op toe te zien de preventie-instrumenten te versterken en een voldoende structurele financiering van het Fonds ter Bestrijding van de Overmatige Schuldenlast te waarborgen door middel van de uitbreiding van de financieringsmogelijkheden.*

Daarom werkt de regering in dit kader momenteel aan volgende maatregelen:

- het onderzoek van de wet van 1991 op het consumentenkrediet, meer bepaald met betrekking tot de reclame en de kredietopeningen
- het onderzoek van de wet op de collectieve schuldenregeling, in de zin van een betere communicatie van de schuldbemiddelaar naar de schuldenaar die in schuldbemiddeling zit toe
- het onderzoek van de inningspraktijken van sommige gerechtsdeurwaarders

Bovendien worden zelfstandigen die zich in een faillissementssituatie bevinden, eveneens rechtstreeks geconfronteerd met het probleem van de schuldenlast.

Momenteel kan een zelfstandige één enkele keer in zijn loopbaan een sociale faillissementsverzekering genieten.

Het betreft zelfstandigen die failliet werden verklaard; zelfstandigen die niet in staat zijn om hun schulden te vereffenen door kennelijk onvermogen en voor wie een collectieve schuldenregeling geldt; zaakvoerders, bestuurders en werkende vennoten van een handelsvennootschap die failliet werd verklaard; niet-handelaren die hun schulden niet kunnen betalen.

Deze verzekering omvat:

- het behoud van de rechten op kinderbijslag en geneeskundige verzorging gedurende maximaal 4 kwartalen, zonder betaling van bijdragen in de loop van dat jaar;
- een maandelijkse uitkering (847 € voor een alleenstaande en 1.125 € voor een gezin¹⁰) gedurende maximum twaalf maanden.

⁹ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, *Een andere benadering van armoede-indicatoren: onderzoek – actie – vorming*, Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, maart 2004, p.65.

¹⁰ Vergoedingen op 01/07/2008

VOORSTEL 16

De minister van Zelfstandigen zal zorgen voor betere informatie over de maandelijkse vergoeding die bij faillissement aan zelfstandigen wordt toegekend,

De verslaving aan kansspelen vormt een grote bedreiging voor een kansarm publiek. De federale Kansspelcommissie is vragende partij om initiatieven te nemen op het vlak van bescherming van de spelers, onder andere door informatiemateriaal te maken (een film enz. bestemd voor de scholen), door een groen nummer te openen en door een studie te bestellen over het verband tussen gokken en overkreditering (overmatige schuldenlast).

VOORSTEL 17

De regering geeft de minister van Justitie de opdracht met de Kansspelcommissie te onderhandelen om met eigen middelen een preventiecampagne rond verslaving aan kansspelen uit te werken.

DOELSTELLING 2: het recht op gezondheid waarborgen

Het gezondheidszorgsysteem in België is een van de pijlers van de federale solidariteit. Het maakt het mogelijk aan de grote meerderheid van de bevolking de toegang tot talrijke kwaliteitsvolle gezondheidsdiensten te waarborgen. De brede dekkingsgraad ervan¹¹, het professionalisme van zijn actoren en de door de Staat gesteunde ontwikkeling ervan maken er een van de meest performante gezondheidssystemen ter wereld van.

In het kader van de armoedebestrijding op het vlak van gezondheidszorg zal de regering maatregelen moeten nemen die het mogelijk maken de impact van de socio-economische gradiënt te beperken. Verschillende enquêtes, waaronder de enquête die in 2004 in België werd gehouden door het Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid¹², tonen immers duidelijk aan dat er een verband bestaat tussen het niveau van het economische vermogen¹³ en de gezondheidstoestand. Voor alle duidelijkheid: hoe armer een persoon is of hoe meer een persoon in een situatie van sociale uitsluiting leeft, hoe slechter zijn gezondheidstoestand is.

Het is duidelijk aangetoond dat personen met een laag inkomen vaker aan chronische ziekten¹⁴ en mentale stoornissen lijden. Arme gezinnen besteden gemiddeld 14% van hun inkomen aan gezondheidszorg, tegenover 3% voor de meest vermogende. Erger nog, door hun financiële onzekerheid moeten ook meer van deze gezinnen het gebruik van sommige gezondheidsdiensten uitstellen. 19% van de gezinnen met een laag inkomen (minder dan 750€) hebben hun geneeskundige verzorging uitgesteld, tegenover 7% van de gezinnen met een inkomen van 2.500€ of meer.

Deze verschillende vaststellingen benadrukken dat de toegang tot de gezondheidszorg ongelijk verdeeld blijft onder de bevolking en versterkt de noodzaak om maatregelen te nemen die specifiek gericht zijn op de gezinnen met een laag inkomen die in een situatie van sociale uitsluiting leven.

¹¹ Volgens de in 2004 gehouden WIV-enquête beschikt 95% van de Belgische bevolking over een vaste huisarts en heeft 79% van de bevolking in de loop van de voorbije 12 maanden ten minste één keer een huisarts geraadpleegd.

¹² Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid: WIV-verslagen nr. 2006-034.

¹³ In de WIV-enquête is het niveau van het economische vermogen gebaseerd op het opleidingsniveau van de gezinsleden. Hoe hoger het opleidingsniveau, hoe meer het gezin als vermogend wordt beschouwd.

¹⁴ Uitgezonderd allergieën, die vaker voorkomen bij vermogende gezinnen.

ACTIE 2.1: het recht op verzorging waarborgen

Het recht op gezondheidsbescherming en op sociale zekerheid is ingeschreven in de Grondwet. Toch gebeurt het dat sommige personen de dekking van de verplichte ziekteverzekering niet of niet meer kunnen genieten.

VOORSTEL 18

De minister van Gezondheidszorg zal er, in naleving van de wet van 7 augustus 1987, op toezien te strijden tegen de weigering om patiënten die geen voorschot kunnen betalen, in het ziekenhuis op te nemen.

De uitbreiding van het gebruik van de medische kaart in de OCMW's en het gebruik ervan op het niveau van de ziekenhuizen zal de uitsluitingen tot ziekenhuisopname moeten beperken. In tweede instantie zal de minister de mogelijkheid dat de ziekenhuizen zich kunnen baseren op het voorkeursstatuut van de patiënten (OMNIO, MAF) of het inkomensniveau om de ten laste neming van het voorschot door het ziekenfonds van de patiënt automatisch te maken, bestuderen.

ACTIE 2.2: de verbetering van de financiële toegankelijkheid tot de gezondheidszorg voortzetten

Te veel gezinnen met een laag inkomen ondervinden steeds meer problemen om hun geneeskundige verzorging te bekostigen. Samen met de aantasting van hun koopkracht verplicht het voortdurend stijgende aandeel van de gezondheidsuitgaven in hun budget hen er steeds vaker toe geneeskundige verzorging die ze nodig hebben, uit te stellen, of zelfs ervan af te zien.

Om deze tendens te keren, heeft de minister van Volksgezondheid zich ertoe verbonden het beleid van kostenverlaging voor geneeskundige verzorging voort te zetten, door het voorschrijven van minder dure en generische geneesmiddelen, evenals de vermindering van het remgeld op meer bepaald sommige courante geneesmiddelen, verpleegzorgen, kinesitherapie en implantaten, te ondersteunen.

De uitbreiding van het gamma terugbetaalbare gezondheidszorgen, in het bijzonder voor tandverzorging, verzorging van chronische ziekten, opsporingsprestaties, mentale gezondheidszorgen, vervoer van zieke personen en vernieuwende behandelingen die hun doeltreffendheid hebben bewezen, zal eveneens worden voortgezet.

VOORSTEL 19

De minister van Volksgezondheid, ondersteund door de minister van Vereenvoudiging, zal het gebruik van het derdebetalersysteem door zorgverleners verbeteren door de administratieve procedure te vereenvoudigen en de uitbetaling van de zorgverlener te versnellen.

VOORSTEL 20

Tegen 2010 zal de minister van Volksgezondheid de rechtstreekse facturering van de remgelden op de verplichte ziekteverzekering, voor de patiënten die de MAF (maximumfactuur) genieten en die hun uitgavenplafond hebben bereikt, organiseren.

VOORSTEL 21

De minister van volksgezondheid engageert zich om het totale aandeel van de patiënten niet verder te laten toenemen en waar nodig gericht terug te dringen o.m. inzake ziekenhuisfacturen.

ACTIE 2.3: de toegang tot de gezondheidszorg eenvoudiger en transparanter maken

De informatie en het gebruik van de bestaande voorzieningen die het mogelijk maken een betere ten laste neming van de kosten voor geneeskundige verzorging en noodhulp te genieten, worden niet genoeg gedeeld door de gebruikers, specifiek binnen de bevolkingsgroepen die in bestaansonzekerheid leven. De administratieve procedures dienen eveneens beter te worden gesystemiseerd en vereenvoudigd.

VOORSTEL 22

De minister van Gezondheidszorg zal de informatie over het bestaande OMNIO-voorkeurs terugbetalingssysteem verbeteren door een actieve promotie van deze voorzieningen en van de werking ervan bij de potentiële begunstigen.

VOORSTEL 23

De minister van Volksgezondheid zal, met steun van de minister voor Vereenvoudiging, de toegang tot het OMNIO-statuut vereenvoudigen en onderzoeken of en in welke mate de automatisering effectief kan gerealiseerd worden.

VOORSTEL 24

De ministers van Volksgezondheid en Maatschappelijke Integratie zullen het gebruik van de bij sommige OCMW's beschikbare gezondheidskaart aanmoedigen.

VOORSTEL 25

Om de praktijk ervan meer bekend te maken, zal de minister van Volksgezondheid de zorgverleners de mogelijkheid bieden makkelijker te communiceren over hun sociale praktijken (toepassing van het derdebetalersysteem, conventionering,...), opheffen.

ACTIE 2.4: de nabijheid van de eerstelijns diensten en de band tussen beroepsbeoefenaar en patiënt versterken

De gezinnen die in bestaansonzekerheid leven of uitgesloten worden, durven soms niet zelf naar een medische structuur te gaan en verkiezen vaker dat de huisarts naar hen toe komt. De communicatie tussen de beroepsbeoefenaar en de patiënt kan zeker nog worden verbeterd.

VOORSTEL 26

In het kader van de planning van het medische aanbod, zal de regering de uitoefening van de algemene geneeskunde en van de multidisciplinaire eerstelijns groepspraktijken in de socio-economisch meest kansarme en landelijke buurten verder aanmoedigen door de vestiging ervan te laten gepaard gaan met financiële incentives.

VOORSTEL 27

De minister van Volksgezondheid zal pilotprojecten van "ervaringsdeskundigen" in de ziekenhuizen opstarten om de personen die in armoede leven, beter te begrijpen en makkelijker toegang te geven tot de bestaande diensten, en dit in het kader van de middelen toegewezen aan de ziekenhuizen.

VOORSTEL 28

Om de psychiatrisering van de sociale problemen te vermijden, zal de minister van Volksgezondheid de nauwere samenwerkingsverbanden tussen de eerstelijns diensten voor maatschappelijke integratie en de mentale gezondheidsdiensten ondersteunen, en dit in de loop van 2009.

ACTIE 2.5: de goede gezondheidspraktijken versterken

De personen met een laag inkomen, die sociaal en economisch in bestaansonzekerheid leven, zijn kwetsbaarder voor ziekterisico's door het feit dat weinig van hen een fysieke activiteit beoefenen, dat het tabaksgebruik er frequenter is (31%) dan in de vermogende bevolkingscategorieën (23%) en dat overgewicht er vaker voorkomt, vooral bij de jongeren.

VOOSTEL 29

De minister van Volksgezondheid zal een gezonde en evenwichtige voeding verder promoten door de taken van het NVGP¹⁵ voort te zetten en door bijzondere aandacht te besteden aan de socio-economisch kansarme personen.

¹⁵ Nationaal Voedings- en Gezondheidsprogramma voor België 2005-2010

DOELSTELLING 3: werkgelegenheid, vector van maatschappelijke integratie en welzijn

Over het algemeen is werkgelegenheid het beste beschermingsmiddel dat de burgers tegen het armoederisico hebben. Het armoederisico van de beroepsbevolking is duidelijk lager dan dat van de personen zonder werk (24,3%): werklozen (31,2%), andere niet-actieven (25,4%) en gepensioneerden (20,3%)¹⁶.

Toch is werkgelegenheid niet langer een absolute bescherming tegen het armoederisico. Vandaag de dag loopt 4,2% van de beroepsbevolking het risico in de armoede te belanden. Dit is het fenomeen van de *“working poor”*.

De daling van de koopkracht treft voornamelijk de lage inkomens, die het steeds moeilijker hebben om het hoofd te bieden aan de stijgende basisproducten, aan de huisvestingskosten of aan de scherpe stijging van de energieprijzen.

ACTIE 3.1: de toegang tot de werkgelegenheid bevorderen en de werkloosheidsvallen bestrijden

Werken om minder te verdienen, is abnormaal, maar toch nog steeds mogelijk¹⁷.

In dit geval versterkt de werkgelegenheid de bestaansonzekerheid van de personen met laag inkomen in plaats van hen ertegen te beschermen, zonder de problemen om in dergelijke omstandigheden een efficiënt inschakelingsbeleid te voeren, mee te rekenen.

Om personen te motiveren om te gaan werken, is het noodzakelijk het verschil tussen de arbeidsinkomens en de sociale uitkeringen te vergroten (idealiter ten bedrage van +/- **125%**, alles bij elkaar genomen: extra uitgaven die verband houden met het werk, verlies van sommige voordelen...). Om dit te doen worden verschillende pistes voorgesteld door de regering, die zich ertoe verbindt om onder meer de belastingvrije som te verhogen, de belastingschalen te beperken en de werkbonus te verhogen.

Naast het probleem van het netto inkomen, is het vandaag de dag zo dat, zodra een persoon zijn statuut van uitkeringsgerechtigde na de werkhervatting verlaat, hij plotseling een groot deel van de sociale voordelen die aan dit vroegere statuut gekoppeld waren, verliest.

¹⁶ EU-SILC-enquête, FOD Economie, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, 2006

¹⁷ CHERENTI, Ricardo, *“Analyse 2008 van de werkloosheidsvallen”*, Federatie van OCMW's, december 2007

VOORSTEL 30

De ministers van Werk en van Sociale Zaken zullen de toekenningsregels voor de sociale voordelen¹⁸ in het kader van werkhervatting wijzigen volgens de volgende bepalingen:

- op korte termijn de degressiviteit van de aanvullende hulp bij de sociale uitkeringen organiseren, beperkt in de tijd, veeleer dan een op het statuut gebaseerd binair systeem¹⁹
- op middellange termijn niet de voorkeur geven aan een statuut, maar veeleer aan een "referentieloon" onder hetwelk iedere persoon sommige sociale voordelen zou kunnen blijven krijgen.

Bovendien worden de personen die in bestaansonzekerheid leven, geconfronteerd met financiële zorgen waardoor ze bijvoorbeeld de verplaatsingskosten niet kunnen voorschieten.

VOORSTEL 31

Om de mobiliteit van de (toekomstige) werknemers te bevorderen, zal de regering aan de Interministeriële Conferentie "Mobiliteit" voorstellen om te analyseren of de toegekende hulp kan voortgezet, en dit op een degressieve manier, over een duur van één jaar vanaf de werkhervatting worden. En dit binnen een specifieke enveloppe (5 miljoen in 2008) voor wat het federaal niveau betreft.

ACTIE 3.3: de activering van de maatschappelijke hulp en van de werkzoekenden

Activering van de maatschappelijke hulp

De regering ondersteunt het OCMW-beleid inzake socio-professionele herinschakeling via de tewerkstellingen (voorzieningen "artikel 60", "artikel 61" en "SINE"-betrekking) en de beroepsopleiding.

VOORSTEL 32

De minister van Maatschappelijke Integratie zal tegen eind 2009 de meest efficiënte middelen bestuderen om de OCMW's die een voluntaristisch beleid inzake activering van de maatschappelijke hulp hebben, aan te moedigen, rekening houdend met de kwaliteit van de werkgelegenheid, de arbeidsvoorwaarden, de perspectieven en het traject van de cliënt.

¹⁸ Vandaag de dag is het zo dat zodra een persoon zijn statuut van uitkeringsgerechtigde na de werkhervatting verlaat, hij plotseling een groot deel van de sociale voordelen die aan dit vroegere statuut gekoppeld zijn, verliest.

¹⁹ Bv. de verhoogde kinderbijslag: sinds 2007 zijn ze gedurende 2 jaar degressief bij werkhervatting.

Activering van de werkzoekenden

De meest kwetsbare en laagst geschoolde personen lopen het grootste risico te worden gestraft. Bovendien kan een werkzoekende ook worden gestraft als deze uitsluiting tot gevolg heeft dat hij zonder inkomen valt. Het blijkt dat 48% van de uitsluitingen gezinshoofden treft: hier wordt niet enkel meer een individu gestraft, maar gans het gezin.

Het Regeerakkoord voorziet een evaluatie van het activeringsbeleid, dit moet als basis moeten dienen om de noodzakelijke aanpassingen door te voeren, in het bijzonder voor wat betreft de werkzoekenden die in bestaansonzekerheid leven. De doelstelling bestaat er immers in de begeleiding te verbeteren in het kader van een versterkte opvolging. De regering heeft zich ertoe verbonden het samenwerkingsakkoord van 30 april 2004 met de gewesten, met betrekking tot de actieve begeleiding en de actieve opvolging van de werklozen, te actualiseren om een specifieke benadering te bepalen die overeenstemt met de realiteit van de meest kwetsbare personen die het verst van de arbeidsmarkt staan.

De minister van werk voorziet een analyse van de situatie van deze personen. De doelstelling bestaat erin de persoonlijke begeleiding bij de personen die in armoede leven, te bevorderen, evenals een benadering die is aangepast aan hun noden en een globaal initiatief om elk aspect van de problematiek aan te pakken.

VOORSTEL 33

De minister van werk zal erop toezien het aantal ervaringsdeskundigen binnen de RVA te verhogen om een brug te slaan tussen de realiteit van de personen die in bestaansonzekerheid leven en de administratie en dit binnen de limieten van het aan hem toegekende budget. De minister van Ambtenarenzaken zal er op toezien dat een ervaringsdeskundige zal aangeworven worden binnen Selor.

VOORSTEL 34

De minister van Werk zal opleidingen ontwikkelen, bestemd voor de facilitatoren van de RVA, rond het armoedefenomeen.

VOORSTEL 35

De minister van Werk zal erop toezien, de door de RVA aan de werkzoekenden overgemaakte informatie te verbeteren, rekening houdend met de specifieke kenmerken van de personen die in bestaansonzekerheid leven (laaggeschoold publiek, lees- en schrijfproblemen), en dit om de informatie voor iedereen toegankelijk te maken.

ACTIE 3.3.: de voorziening van de dienstencheques verbeteren voor het welzijn van de meest "kwetsbare" werknemers

De voorziening van de "dienstencheques", die aanvankelijk werd opgericht om het zwartwerk te bestrijden door echte arbeidsplaatsen te creëren, kent een groeiend succes. Ze kunnen aan de werknemers een reële sociale bescherming en een perspectief op vorming geven.

Nochtans moeten er enkele vaststellingen gemaakt worden.

- De "dienstencheques"-werknemers zijn grotendeels vrouwen: 98,4% in 2006; een publiek dat reeds sterk wordt getroffen door het armoedefenomeen²⁰.
- De plaats die de uitzendbedrijven innemen als "dienstencheques"-operator, is belangrijk (38% in Vlaanderen, 37,8% in Brussel en 27,5% in Wallonië). De tijdelijke werknemers vormen een risicogroep; de cijfers liggen immers hoger in hun geval (armoederisico van 4,7%) in vergelijking met de permanente werknemers (2%).
- Er bestaat, op het vlak van arbeidsovereenkomsten, een groot verschil tussen de uitzendsector (641.472 overeenkomsten voor bepaalde tijd voor 36.077 werknemers in 2006) en de andere operatoren waar het aantal overeenkomsten voor onbepaalde tijd het aantal in de loop van het jaar tewerkgestelde werknemers benadert.

Er dient te worden opgemerkt dat, voor 2007, het percentage werknemers dat een overeenkomst voor onbepaalde tijd heeft gesloten vanaf het begin van hun tewerkstelling, eveneens varieert naar gelang van de "dienstencheques"-operatoren: het bedraagt 36% in de uitzendbedrijven en tot 86% in de inschakelingsbedrijven.

Wat de wekelijkse duur van de arbeidstijd betreft, wordt 44% van de ondervraagde werknemers minder dan één derde tijd²¹ tewerkgesteld binnen de uitzendbedrijven. Dit terwijl 94% van de door dienstverlenende non-profitdiensten in de overheids- of privésector tewerkgestelde werknemers, wordt tewerkgesteld voor een duur die schommelt tussen een halftijdse en een voltijdse betrekking.

²⁰ 15,8 % vertoont een aanzienlijk hoger armoederisico. Dit risico vergroot als ze alleenstaande is of als enige kinderlast heeft.

²¹ Nu laat de voorziening "dienstencheques" afwijkingen van het arbeidsrecht toe, meer bepaald ten aanzien van het opgelegde minimum met betrekking tot de duur van de prestaties (die minimum één derde tijd en drie werkuren per dag bedraagt) voor de werknemers van categorie B (61,1 %).

Deze afwijkingen worden echter in verschillende mate effectief toegepast in functie van het profiel van de "dienstencheques"-operatoren.

VOORSTEL 36

De minister van Werk zal erop toezien een identieke nettoprijs te waarborgen voor alle dienstenchequegebruikers (met belastingskrediet voor diegene die de belastingaftrek niet genieten).

VOORSTEL 37

De minister van Werk zal de **structurele indexering van de lonen** van de "dienstencheques"-werknemers bestuderen, en dit in overleg met de sector en binnen de budgettaire marges. Hij zal hierbij vermijden om "perverse effecten" te creëren (zwart werk, enz.).

Voor mensen die ver verwijderd zijn van de arbeidsmarkt, kan vrijwilligerswerk een eerste opstap betekenen voor re-integratie in de maatschappij. Dit is bij uitstek het geval voor de kwetsbare doelgroep van asielzoekers. De wet op de vrijwilligers voorzag in een aparte paragraaf over buitenlandse vrijwilligers. Het KB dat deze paragraaf in werking moet doen treden, is echter nog altijd niet ingevuld; daardoor wordt de facto een grote groep mensen uitgesloten van vrijwilligerswerk. Nochtans is vrijwilligerswerk een nuttige tijdsbesteding voor asielzoekers die wachten op een beslissing. De opvangcentra zijn vragende partij dat hun bewoners zinvol werk zouden kunnen doen. Vrijwilligerswerk zorgt immers voor een maatschappelijke meerwaarde en voor sociale cohesie. Bovendien draagt dergelijke tewerkstelling ook bij tot positieve beeldvorming over asielzoekers.

Wat het recht op vrijwilligerswerk betekent voor asielzoekers, geldt natuurlijk in nog hogere mate voor echt werk op de reguliere arbeidsmarkt. Gezien de huidige krapte op onze arbeidsmarkt zou het logisch zijn dat asielzoekers ook toegang krijgen. Daarom is het ook belangrijk het systeem van aanwerving, niet op basis van diploma, maar op basis van elders verworven competenties, te promoten.

VOORSTEL 38

De ministers van Werk en Migratie- en asielbeleid zullen een voorstel uitwerken om asielzoekers toegang te geven tot vrijwilligerswerk, rekening houdend met de bepalingen van artikel 9 van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers.

DOELSTELLING 4: zich kunnen huisvesten

Vandaag de dag is huisvesting een voornamelijk regionale materie.

In een zodanige ernstige huisvestingscrisis-context is het echter ondenkbaar dat een federaal armoedebestrijdingsplan niet ingaat op het recht op behoorlijke huisvesting, dat bijzonder overkoepelend van aard is. Het Verslag 2003 van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (p.168) illustreerde dit overkoepelende karakter reeds zeer goed:

"Zo is een dakloze niet enkel een persoon zonder woning, maar ook "een nomade in zijn hoofd", die zijn identiteit en zijn richtpunten kwijt is. Het is eenvoudigweg ondenkbaar om in een dergelijke situatie zijn recht op arbeid te overwegen. Zijn recht op gezondheid en zijn recht op een gezonde omgeving zijn al even denkbeeldig, evenals voor mensen die in ongezonde woningen wonen: astma ten gevolge van vocht, chronische loodvergiftiging, asbestproblemen, koolstofmonoxidevergiftiging, ... Het recht op eerbiediging van het privéleven is pure theorie wanneer de huurder van een sociale woning bijvoorbeeld, moet verklaren, of hij een persoon méér onderdak geeft, op straffe van sancties. In onaangepaste verouderde of ongezonde woningen komt het recht op culturele en sociale ontplooiing in het gedrang: teruggetrokkenheid, schaamte, geen mogelijkheid om vrienden te ontvangen, familiale spanningen, enz."

Momenteel blijft het aantal sociale woningen onvoldoende in vergelijking met de noden. Talrijke personen met een laag inkomen richten zich noodgedwongen op het secundaire segment van de private huurmarkt, waar het evenwicht in de prijs-kwaliteitverhouding verstoord is. De huisvestingskosten vormen steeds meer een zware last voor de gezinnen met een bescheiden inkomen. Volgens de enquête over het gezinsbudget van 2004 heeft 14% van de huurders met een lager dan gemiddeld inkomen meer dan een derde van het gezinsbudget aan de huur besteed. Dit percentage ligt hoger dan die in de voorbije jaren (10,1% in 1998 en 12,5% in 2001).

ACTIE 4.1: de op federaal niveau vroeger genomen maatregelen uitvoeren en/of evalueren

Deze maatregelen moeten geëvalueerd worden in het licht van de lopende discussies inzake staatsvorming.

Om de transparantie te bevorderen en de discriminaties te bestrijden, moet elke publieke communicatie met betrekking tot een huurwoning (affiches, internet, kranten, televisie) de gevraagde huurprijs en de gemeentelasten vermelden. Het is echter de taak van de gemeente waar het goed gelegen is om die overtredingen vast te stellen en de overtreders te vervolgen en te bestraffen. Deze bepaling wordt niet overal nageleefd.

VOORSTEL 39

De minister van Binnenlandse Zaken zal zijn administratie ermee belasten de sensibilisering van de gemeenten te organiseren, in het kader van de strijd tegen overlast, opdat ze de voorziene maatregelen inzake verplichte affichering van de huurprijzen uitvoeren.

De huurwaarborg is altijd een bron van bekommernis geweest voor arme personen of personen die in bestaansonzekerheid leven. Er werd een nieuw systeem ingevoerd in 2007. De wetgever heeft in een evaluatie van het mechanisme voorzien na één jaar.

VOORSTEL 40

De Minister van Justitie zal de evaluatie van het nieuwe huurwaarborgsysteem uitvoeren, rekening houdend met de terreinevaluatie die momenteel door de Brusselse Bond voor het Recht op Wonen wordt geleid en die in samenwerking met Vlaamse en Waalse eerstelijns partners²² wordt gedaan.

ACTIE 4.2: de inspanningen van de gewesten en de uitwisseling van ervaringen aanmoedigen

Er bestaan talrijke initiatieven in de gewesten in het kader van hun bevoegdheden. Projecten die in één gewest worden gelanceerd, kunnen ook de andere twee interesseren. Daarom moeten er plaatsen van dialoog en uitwisseling, waar de beslissingsbevoegde personen en de terreinwerkers elkaar ontmoeten, worden bevorderd (bv. themadagen in de Senaat of in de Kamer, Steunpunt tot bestrijding van armoede, enz.).

VOORSTEL 41

De bevoegde ministers zullen zo goed mogelijk gebruik maken van de Interministeriële Conferentie Huisvesting om de uitwisseling van goede praktijken te bevorderen en meer bepaald gevolg te geven aan de werkgroepen die werden opgericht tijdens de Interministeriële Conferentie van juli 2005.

ACTIE 4.3: bijzondere aandacht besteden aan de situaties van grote armoede

De strijd tegen de armoede moet eerst en vooral worden gebaseerd op structurele maatregelen. Armoede is een ontkenning van de mensenrechten en vereist in dit opzicht voluntaristische beleidslijnen, zoveel mogelijk vóór zich een armoedesituatie voordoet. Anders zou de strijd tegen de armoede zich beperken tot een louter beheer van de armoede, een moderne samenleving onwaardig. Sommige situaties vereisen echter, als uitvloeisel van de inhoudelijke beleidslijnen, noodoplossingen.

De daklozen zijn ontegensprekelijk de meest "zichtbare" personen van de grote armoede, ook al heeft deze veel gezichten.

Volgens de *European Federation of National Organisations Working with the Homeless* (Feantsa - Europese federatie van verenigingen die met daklozen werken) wordt het aantal

22 Zie <http://www.rbdh-bbrow.be/spip.php?article306>

personen zonder vaste verblijfplaats op 17.000 geraamd in België. Dit cijfer wordt echter onder voorbehoud gegeven, omdat België geen officiële telling van daklozen en personen zonder vaste verblijfplaats houdt (de rest van Europa ook niet). In dit opzicht is een van de grote problemen de moeilijkheid om de term “zonder vaste verblijfplaats” te definiëren, gezien de verschillende vormen die deze formulering kan aannemen. Hun reële aantal ligt zeker hoger.

Niet onbelangrijk politiek feit: op 10 april 2008 heeft het Europees Parlement een Richtlijn (111/2007) goedgekeurd, waarin:

- *de Raad wordt verzocht een verbintenis op Europees niveau aan te gaan om tegen 2015 een einde te stellen aan de “dakloosheid”;*
- *de Commissie wordt verzocht een Europese kaderdefinitie van “dakloosheid” vast te leggen, vergelijkbare en betrouwbare statistische gegevens te verzamelen en het Europees Parlement elk jaar op de hoogte te brengen van de opvolging van de door de lidstaten van de Europese Unie ondernomen acties en geboekte vooruitgang om een einde te stellen aan de “dakloosheid”;*
- *de lidstaten worden verzocht hun “winternoodplannen” te ontwerpen in het kader van een bredere strategie van strijd tegen de uitsluiting die verband houdt met de huisvesting.*

Ongeacht het bevoegdheidsniveau van de uitgevoerde beleidslijnen moet de Richtlijn de rode draad van de te voeren acties vormen en moet er een coherentie tussen de verschillende gewesten worden gezocht. Ook het luisteren naar terreinwerkers, in de overheidssector of in het verenigingsleven, is de te verkiezen methode om de reële noden van de mensen op straat op te sporen. Op dit punt kunnen en moeten de te voeren acties het voorbeeld volgen van structuren of initiatieven die in verschillende gewesten of op “inter-gewestelijke” manier bestaan²³.

VOORSTEL 42

De staatssecretaris voor Armoedebestrijding verzoekt het Steunpunt tot bestrijding van armoede een overleg te organiseren en aanbevelingen over daklozen te formuleren in zijn Tweejaarlijks verslag 2009.

VOORSTEL 43

De Minister van Landsverdediging zal zijn medewerking in de aan daklozen verleende opvang en hulp voortzetten en versterken.

²³ Bijvoorbeeld, en dit is geen uitputtende opsomming: de Federaties van OCMW's, de Federatie van de Centra voor Maatschappelijk Werk (FCMW) en de Federatie van de Biocommunitaire Centra voor Maatschappelijk Werk (FBCMW); de *Réseaux sociaux* (Sociale Netwerken) en *Réseaux santé* (Gezondheidsnetwerken) in Wallonië, waarbij zowel OCMW's als verenigingen betrokken zijn; het *Centre d'Action Sociale d'Urgence (CASU)* en unieke initiatieven in België, zoals dat van de vzw “Straatverplegers” in Brussel; het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk in Vlaanderen, dat expertise heeft op het gebied van grote armoede en dat een koepel is van talrijke verenigingen.

VOORSTEL 44

De minister van Maatschappelijke Integratie en de staatssecretaris voor Armoedebestrijding zullen, in samenwerking met de POD Maatschappelijke Integratie, een studie aanvragen over "dakloosheid" bij vrouwen, al dan niet met kinderen.

De wetgeving over het referentieadres lijkt tot geen enkele wijziging te leiden. De mensen uit het verenigingsleven rapporteren aan het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting dat er nog steeds problemen zijn en dat daklozen er niet in zouden slagen dit referentieadres te verkrijgen.

VOORSTEL 45

Rekening houdend met de miskening van de exacte oorzaken van deze aanhoudende problemen, zullen de minister van Binnenlandse Zaken en de minister van Maatschappelijke Integratie samenwerken om het gebruik van het referentieadres te verbeteren.

De uithuiszettingen vormen een dramatisch probleem, te meer daar ze niet noodzakelijk gepaard gaan met een herhuisvesting. Het exacte aantal uithuiszettingen is echter niet gekend. Bovendien zijn de wilde en illegale uithuiszettingen sterk aanwezig en steeds couranter in woonparken waar de meest kansarme personen leven. Het gepleegde misdrijf is op dit moment een loutere schending van de persoonlijke levenssfeer, waarvan de bestraffing - wanneer deze wordt gevraagd - het aangedane onrecht niet herstelt.

VOORSTEL 46

De Minister van Justitie zal zo vlug mogelijk **kwantitatieve gegevens** over de uithuiszettingen verstrekken, om het fenomeen beter af te bakenen en de beleidslijnen aan te passen. Hij zal bovendien een **zwaardere straf** invoeren voor de personen die zich schuldig maken aan illegale uithuiszettingen, met inbegrip van een financiële schadeloosstelling voor de persoon die uit zijn huis werd gezet.

DOELSTELLING 5: een gewaarborgde toegang tot energie

Actie 5.1: waarborgen dat energie ook een recht wordt voor de meest kansarmen

De armste bevolkingsgroepen worden het hardst getroffen door de stijgende energieprijzen. Uit de indicatoren van het Belgisch Strategisch Rapport Sociale Bescherming en Insluiting (2006-2008) blijkt dat de kwaliteit van de woning vaak problematisch is voor de gezinnen met kinderen waarvan de ouders niet werken, evenals voor de niet-EU-burgers. Van de personen onder de Europese armoedegrens leeft 25% in een woning met 2 of meer van de volgende problemen: een lekkend dak, geen adequate verwarming, schimmel en vocht, rottende deuren / ramen.

Sommige eigenaars zijn niet geïnteresseerd in energiezuinige investeringen, omdat zij niet de energiefactuur moeten betalen.

Nog steeds worden er personen geconfronteerd met een gehele of gedeeltelijke afsluiting van de energietoevoer. (In 2006 werd in het Waals Gewest bij 64 gezinnen de stroombegrenzer uitgeschakeld²⁴ en in het Vlaams Gewest hadden 410 gezinnen geen toegang meer tot het elektriciteitsnet²⁵).

Energie is nochtans een basisrecht dat noodzakelijk is om menswaardig te kunnen leven. Geen toegang tot gas, water of elektriciteit hebben in het dagelijkse leven in België, is onaanvaardbaar.

VOORSTEL 47

De Regering zal er met alle overheden van dit land over waken dat voor allen de toegang tot energie wordt gewaarborgd, als wezenlijk onderdeel van het recht om een leven te leiden dat overeenstemt met de menselijke waardigheid.

ACTIE 5.2 : de rechten waarborgen voor de zwakste consumenten

Uit de enquête met betrekking tot het budget van de gezinnen 1996-2004 blijkt dat iedereen getroffen wordt door de stijging van de energieprijzen, maar dat de laagste inkomens relatief méér uitgeven dan de hoogste inkomens. .

De redenen van deze kloof zijn gekend: de armste personen hebben meer risico om in ongezonde woningen te leven (vocht en schimmel, gebrek aan isolatie), ze gebruiken vaak verouderde en energievretende toestellen en het gaat meestal om huurders die niet voldoende geld hebben om te investeren in de verbetering van hun woning.

Het sociaal tarief kan hier hulp bieden, maar naast de automatische toepassing ervan engageert de regering zich om een **harmonisering door te voeren met de sociale maatregelen voorzien door de gewesten**, zodat dezelfde doelgroep wordt beoogd.

²⁴ Bron: Commission Wallonne pour l'Energie - CWaPE (2007), Rapport annuel 2006.)

²⁵ ((Bron: VREG (2007), Statistieken 2006 met betrekking tot huishoudelijke afnemers in het kader van de besluiten op de sociale openbaredienstverplichtingen

Om ook energiezuinige investeringen te kunnen doen, moet er natuurlijk geld zijn. Vermits zowel belastingsvoordelen als premies pas worden toegekend als de investering al gedaan is, is dit een probleem voor veel kansarme gezinnen. Daarom is het **“derde-investeerder”-mechanisme** een goede formule, eventueel via het FRGE (na evaluatie) of andere kanalen, om energiebesparingen te ondersteunen.

Wat dit betreft, in samenhang met de door de gefedereerde entiteiten genomen acties en in het kader van de socio-economische prioriteiten die door de regering worden bepaald, engageert de regering zich om dit systeem te promoten.

Tijdens de vorige legislatuur werden bovendien het akkoord “De consument in de geliberaliseerde gas- en elektriciteitsmarkt” en de gedragscodes “verkoop buiten de onderneming” en “verkoop op afstand ” overeengekomen met de energiesector. De doelstelling bestond erin een kwaliteitsvolle dienst aan de consument te waarborgen en agressieve verkoopstechnieken aan banden te leggen. Vooral voor de meest kansarme bevolkingsgroepen is het belangrijk dat in een geliberaliseerde markt de prijzen duidelijk en vergelijkbaar zijn.

Ondanks de gemaakte afspraken met de sector van de gas- en elektriciteitsleveranciers blijven de klachten binnenstromen bij de Algemene Directie Controle en Bemiddeling van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie. Terwijl er in 2006 ongeveer 2800 klachten werden geregistreerd (voornamelijk facturatie problemen, agressieve verkoopstechnieken en een gebrek aan duidelijkheid van de contracten), is het aantal klachten in 2007 verdubbeld (5600).

Door de gebrekkige dienst-na-verkoop worden de klanten op kosten gejaagd. Vooral voor arme personen is dit nefast. De slechte dienstverlening kost de klant veel geld (telefoon-, post- en vervoerskosten). Bovendien worden door de callcenters, die de leveranciers inschakelen om klachten op te vangen, vaak tegenstrijdige antwoorden gegeven, waardoor geschillen nodeloos aanslepen en de schuldenlast toeneemt of verergert.

Het is duidelijk dat de met de sector gemaakte afspraken niet worden nageleefd. Een juridisch kader dringt zich op.

VOORSTEL 48

De Minister van Energie zal in overleg met de sector de overeengekomen gedragscodes evalueren en zal indien nodig bestuderen of deze codes in een wet dienen opgenomen te worden.

ACTIE 5.3.: de automatisering van het sociaal tarief en de uitbreiding van de doelgroep van het sociaal tarief

Op dit moment hebben de volgende groepen recht op het sociaal tarief voor energielevering: alle personen die een uitkering voor personen met een handicap (65% arbeidsongeschiktheid), een tegemoetkoming voor hulp aan derden, een inkomensvervangende tegemoetkoming, een integratietegemoetkoming (categorieën 2,3,4 of 5) of een tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden (categorieën 2,3,4 of 5) krijgen.

De fases met betrekking tot de uitvoering van het automatische systeem van toekenning van het sociaal tarief bevinden zich in het stadium van de toewijzing van de opdracht van een operator.

Deze operator zou ermee worden belast een technisch instrument op punt te stellen dat beantwoordt aan de, in de vastgelegde doelstellingen bepaalde criteria, namelijk dat alle rechthebbenden het sociaal tarief genieten en niet alleen zij die er uitdrukkelijk om hebben gevraagd, zoals nu het geval is.

VOORSTEL 49

De ministers voor Energie en voor Vereenvoudiging zullen alles in het werk stellen om de automatisering van het sociaal energietarief zo vlug mogelijk uit te voeren.

VOORSTEL 50

De Minister van Maatschappelijke Integratie zal de rol van OCMW's in het kader van een energiebeleid ondersteunen in het kader van de actueel beschikbare budgettaire middelen.

DOELSTELLING 6: overheidsdiensten die voor iedereen toegankelijk zijn

ACTIE 6.1: justitie en arme personen verzoenen

Het rechtsbestel is het instrument bij uitstek om zijn rechten te doen gelden, maar kansarme personen doen er te weinig een beroep op. De barrières zijn van verschillende aard: financieel, socio-cultureel en psychologisch.

Wat de louter financiële toegang betreft, werden gedurende de voorbije jaren grote inspanningen geleverd en deze zullen nog worden voortgezet. De regering heeft immers gepland het budget dat aan rechtshulp wordt besteed, met 10% te verhogen.

De wet betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat (21/04/2007) legt een deel van de advocaatkosten van de winnende partij ten laste van de partij die het proces verliest. In de huidige formule kan de rechter een korting van het bedrag dat geëist wordt in functie van de financiële situatie van de verliezer, toekennen, *voor zover deze laatste hierom vraagt*.

VOORSTEL 51

Op het vlak van verhaalbaarheid van de erelonen en kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat, zal de minister van Justitie de mogelijkheden onderzoeken om de rechter de mogelijkheid te bieden (op eigen initiatief) de partijen te interpellieren over hun vermogen om bij te dragen.

VOORSTEL 52

De minister van Justitie zal één enkel loket voor rechtshulp en rechtsbijstand oprichten om de administratieve stappen te vereenvoudigen. Deze hervorming zal worden uitgevoerd, meer bepaald in overleg met de Orde van Vlaamse Balies en de Orde van Franstalige en Duitstalige Balies.

Het proces tot vereenvoudiging van de rechtstaal zal worden gerealiseerd in het kader van de naleving van de rechtszekerheid. De taal is niet alleen belangrijk voor het begrip, maar een zeker vocabularium is er ook op gericht de arme persoon te stigmatiseren. Denken we meer bepaald aan sommige zeer harde archaische formules, bijvoorbeeld op het vlak van uithuiszettingen, waarbij de persoon binnen een bepaalde periode *“wordt gesommeerd te ontruimen”*...

VOORSTEL 53

Vanuit de bekommernis de rechtstaal toegankelijker en minder stigmatiserend te maken, zullen de Minister van Justitie en de Staatssecretaris voor Armoedebestrijding een werkgroep oprichten om:

- de rechtstaal te democratiseren naar het voorbeeld van bijvoorbeeld vroegere werken (meer bepaald gerealiseerd door de *Association Syndicale des Magistrats*) of eerder ingediende wetsvoorstellen;
- ervaringsdeskundigen te integreren in het rechtsbestel (bv.: justitiehuzen).

In elk gerechtelijk arrondissement hebben de Commissies voor Juridische Bijstand meer bepaald tot doel toe te zien op de verspreiding, in het bijzonder bij de meest kwetsbare sociale groepen, van informatie over het bestaan en de toegangsvoorwaarden van de rechtshulp. De wet voorziet in een paritaire samenstelling tussen vertegenwoordigers van de balie, enerzijds, en vertegenwoordigers van OCMW's en erkende organisaties voor rechtshulp, namelijk verenigingen, anderzijds. De praktijken zijn echter zeer heterogeen, en méér of minder democratisch, al naargelang het arrondissement..

VOORSTEL 54

De minister van Justitie en de staatssecretaris voor Armoedebestrijding zullen de pariteit in de commissies voor juridische bijstand in alle arrondissementen onderzoeken .

Actie 6.2 : de toegang tot de mobiliteit

Zeker op het vlak van vervoer is de betaalbaarheid bijzonder belangrijk. De armsten beschikken niet over privévervoer en zijn dus bij uitstek afhankelijk van het openbaar aanbod.

Belangrijk hierbij is de kosteloosheid van het woon-werkverkeer. De NMBS betaalt daarom de werknemersbijdrage van het spoorkaartje en de gemengde treinkaart van het MIVB-vervoer voor alle woon-werkverkeer.

Wat de OMNIO-statuten betreft, stelt de overheid bovenop de jaarlijkse exploitatietoelage een jaarlijks bedrag van 2.300 K€ ter beschikking van NMBS. Dit bedrag is een provisie. Het positieve of negatieve saldo wordt het volgende jaar door de staat gecompenseerd.

VOORSTEL 55

De minister van Overheidsbedrijven zal :

- De Minister van Overheidsbedrijven zal de NMBS verzoeken informatie te verstrekken over de extra verkeersvoordelen voor houders van het OMNIO statuut;
- alles in het werk stellen om dit extra voordeel zo snel mogelijk automatisch toe te kennen.

ACTIE 6.3: de meest nabije en meest toegankelijke diensten van De Post voor de personen die in bestaansonzekerheid leven

Ook wat De Post betreft, is het behoud van een kwalitatieve en betaalbare universele dienstverlening bij de uitvoering van de Europese Richtlijn met betrekking tot de liberalisering van cruciaal belang.

Het bestaande aanbod moet zeker behouden blijven, met name:

- het gebruik van geadresseerde of niet-geadresseerde zendingen om boodschappen mee te delen aan de bevolking of postpakketten om goederen te leveren (werd al gebruikt voor het verspreiden van spaarlampen bijvoorbeeld);
- de regeling voor vzw's om post te versturen aan een verlaagd tarief;
- de dienst "AUB Postbode" waarbij minder mobiele mensen op vraag een aantal diensten aan de postbode mogen vragen (zegels kopen, aangetekende zendingen ontvangen en versturen, overschrijvingen laten uitvoeren tot betaling van kleine facturen – max. €300).

Aangezien postbodes bij bijna alle gezinnen komen, zouden ze ook kunnen worden ingeschakeld om bepaalde voordelen bekend te maken bij een voor de overheid vaak moeilijk te bereiken doelgroep (bv. de mogelijkheden van het Sociaal Stookoliefonds bekend maken bij kansarme gezinnen).

Er werd door De Post al onderzocht in hoeverre de postbode zou kunnen functioneren als punctuele en persoonlijke "boodschapper" voor (dringende) sociale boodschappen vanuit federale of lokale overheden naar een welbepaalde doelgroep; bijvoorbeeld boodschappen met betrekking tot griepvaccinatie, hittegolf, CO2-risico's en algemene sensibiliseringscampagnes.

Deze dienst kan gemakkelijk geïntegreerd worden in de huidige werkorganisaties op basis van de huidige vaardigheden van postbodes en heeft een sterke gelijkenis met wat moet gebeuren voor het uitreiken van aangetekende zendingen met ontvangstbewijs. In deze optiek zouden de kosten ca. 5 EUR bedragen (iets lager dan voor aangetekende zendingen), wat de tijd dekt om voor de postbode aan te bellen en de boodschap af te geven. Mits gepaste financiering van deze taak (op federaal / lokaal niveau) is De Post bereid om hierin te stappen. Dit vraagt een addendum (of uitdiepingovereenkomst) in het beheerscontract.

VOORSTEL 56

De minister bevoegd voor Overheidsbedrijven zal over de verdere uitwerking van de postbode als sociale boodschapper, voornamelijk naar de arme bevolkingsgroepen toe, onderhandelen in het kader van het beheerscontract.

ACTIE 6.4: de toegang tot de telefoondiensten verbeteren

Momenteel moet door alle operatoren een sociaal tarief worden aangeboden. Mensen met een leefloon krijgen een goedkopere prepaid-kaart.

Personen met een handicap of een IGO of ouderen die voldoen aan bepaalde inkomensvoorwaarden, krijgen door de KSZ een sociaal tarief aangerekend voor hun abonnement bij een operator naar keuze.

De volledige automatische inkomenscontrole is nog niet in orde.

VOORSTEL 57

De Minister van Ondernemen zal de automatische toekenning van het sociaal telefoontarief volledig optimaliseren

ACTIE 6.5: internet en de digitale kloof

De strijd tegen de digitale kloof maakt sinds enkele jaren deel uit van de prioriteiten van de federale regering.

Eind 2005 heeft de federale regering overigens, in samenwerking met de gefedereerde entiteiten, een nationaal plan goedgekeurd om de "digitale" kloof tussen de verschillende categorieën van burgers weg te werken en heeft ze een cel opgericht die volledig hieraan gewijd is. Ze heeft bovendien de lancering van een enquête gevraagd om voor de eerste keer over betrouwbare statistische gegevens te beschikken. Deze enquête, die op Belgisch niveau in de loop van 2006 werd gehouden door de Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, heeft aan het licht gebracht dat 1,9 miljoen Belgen nog nooit een computer hadden gebruikt en dat 2,6 miljoen Belgen nog nooit op het internet hebben gesurft.

Ter herinnering: deze situatie heeft voornamelijk betrekking op de niet-actieve bevolking, aangezien 40% van de werklozen en 2/3 van de personen ouder dan 55 jaar nooit internet hebben gebruikt.

Sindsdien werd reeds vooruitgang geboekt:

- 350 openbare computerruimten: openbare plaatsen met gratis toegang tot computers en internet;
- 130 Easy-e-Spaces: ook openbare plaatsen, maar met een "alles inbegrepen"-formule: server, 5 toegangsposten, een internetverbinding, een printer, opleidingen...;
- de mogelijkheid voor de OCMW-cliënten om gratis een gerecycleerde computer te krijgen;
- de mogelijkheid voor sommige burgers om het internetpakket te kopen tegen voorkeurstarieven,...;
- het kader voor de recyclage van de computers van de overheidsdiensten werd gecreëerd

VOORSTEL 58

Om de digitale kloof te bestrijden, beogen de ministers bevoegd voor Maatschappelijke Integratie, Vereenvouding en de Regie der Gebouwen in de loop van de jaren 2009-2010:

- de zichtbaarheid te vergroten en de openbare computerruimten en Easy-e-Spaces verder te ondersteunen (met materiaal en opleiding);
- het project "computer tegen 100 EUR" voort te zetten;
- de recyclage van de computers van de overheidsdiensten operationeel te maken om ze ter beschikking te stellen van de OCMW's, de openbare ruimten en het verenigingssector.

Het grote obstakel in de toegang tot internet momenteel zijn de internettarieven die in ons land worden gehanteerd. Ze maken de prijs van een aansluiting absoluut onbetaalbaar voor de armsten en vormen zelfs een aanzienlijk budget voor de gemiddelde inkomens. Deze tarieven zijn exorbitant in vergelijking met de tarieven die in de buurlanden worden gehanteerd.

VOORSTEL 59

De minister van Ondernemen zal in overleg met de sector maatregelen nemen en initiatieven ondersteunen om lagere internettarieven te stimuleren, wat bijzonder belangrijk is voor mensen met lage inkomens.